

Stágel Imréné

A költségszámítás és költségelemzés alapvető módszerei

A követelménymodul megnevezése:

A beszerzés az értékesítés előkészítése, megszervezése

A követelménymodul száma: 0067-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-016-50

MUNKKANYAG

A VAGYONMÉRLEG TARTALMA. A VAGYONMÉRLEGBŐL LEVONHATÓ KÖVETKEZTETÉSEK

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Ön egy kereskedelmi tevékenységet folytató vállalatnál a beszerzésért és értékesítésért felelős menedzser közvetlen munkatársa. Feladatkörébe tartozik a meglévő és potenciális üzleti partnerek pénzügyi-gazdasági helyzetének figyelemmel kísérése, és erről rendszeresen kell információkat gyűjtenie és elemeznie.

Vajon miért fontos az üzleti partnerek pénzügyi-gazdasági helyzetének folyamatos követése?

Tájékozódjon a cégbíróságok honlapján, hogy milyen módon tud információhoz jutni az üzleti partnerek pénzügyi, vagyoni, gazdasági helyzetéről!

Miért fontos tájékozódni az üzleti partner vagyoni helyzetéről?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A vállalkozásoknak vagyoni és jövedelmi helyzetükről – a tulajdonosok, a hitelezők, a leendő befektetők tájékoztatása céljából – a Számviteli Törvény szerinti részletezettségben beszámolót kell készíteniük, és ezek adatait nyilvánosságra kell hozniuk. Az éves beszámoló fontos része a vagyon nagyságát és összetételét bemutató mérleg, valamint az eredményre ható tényezőket ismertető eredménykimutatás.

A **mérleg** olyan kimutatás, amely a vállalkozás vagyonának értékét tartalmazza, megjelenési forma és eredet szerint, előírt tagolásban, egy meghatározott **időpontra** vonatkozóan.

Mérleget kell készíteni a vállalkozás alakulásakor, minden gazdasági év végén – december 31-i időpontra vonatkozóan –, valamint a vállalkozás megszűnése vagy átalakulása esetén. A vállalkozás mérlegének egy példányát – beszámolója részeként – letétbe kell helyezni a cégbíróságon, hogy abból a hitelezők, üzleti partnerek és a leendő befektetők információkat nyerjenek.

Az **eredménykimutatás** olyan könyvviteli okmány, amely egy adott **időszakra** vonatkozóan összevontan és pénzértékben tartalmazza a vállalkozás hozamait és ráfordításait, valamint az ezek különbözeteként képződő eredményt.

A vagyonmérleg és az eredménykimutatás a tárgyidőszak mellett a bázisidőszak adatait is tartalmazza.

A MÉRLEG FELÉPÍTÉSE, TARTALMA

A mérleg előírt részletezettségét alapvetően a vállalkozás nagyságrendjéből adódóan a beszámoló típusa (pl. éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló) határozza meg.

Egyszerűsített éves beszámoló mérlege

ESZKÖZÖK (aktívák)

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	A. Befektetett eszközök (2.+3.+4. sorok)			
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK			
3	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK			
4	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK			

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

5	B. Forgóeszközök (6.+7.+8.+9. sorok)			
6	I. KÉSZLETEK			
7	II. KÖVETELÉSEK			
8	III. ÉRTÉKPAPÍROK			
9	IV. PÉNZESZKÖZÖK			
10	C. Aktív időbeli elhatárolások			
11	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (1.+5.+10. sorok)			

FORRÁSOK (passzívák)

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
12	D. Saját tőke (13.+14.+15.+16.+17.+18.+19. sorok)			
13	I. JEGYZETT TŐKE			
14	II. JEGYZETT, DE MÉG BE NEM FIZETETT TŐKE (-)			
15	III. TŐKETARTALÉK			
16	IV. EREDMÉNYTARTALÉK			
17	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
18	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK			
19	VII. MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY			
20	E. Céltartalékok			
21	F. Kötelezettségek (22.+23.+24. sorok)			
22	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK			
23	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			

24	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK			
25	G. Passzív időbeli elhatárolás			
26	FORRÁSOK ÖSSZESEN (12.+20.+21.+25. sorok)	0	0	0

1. ábra: Az egyszerűsített éves beszámoló mérlegének lehetséges tagolása

A vállalati vagyon a folyamatos működés során különféle vagyontárgyakban ölt testet. A vagyon elemeit többféle szempont szerint csoportosíthatjuk.

Az egyes vagyonrészeket konkrét megjelenési formájuk, a gazdálkodási folyamatban betöltött szerepük szerint vizsgálva eszközökről (aktívákról) beszélünk. Amennyiben a vagyon egyes részeit származásuk, eredetük szerint csoportosítjuk, forrásokról (passzívákról) beszélünk. Az összes eszköz értéke mindig azonos az összes forrás értékével, mivel ugyanazon vagyon kétféle szempontból történő vizsgálatáról van szó.

1. A vagyon összetétele megjelenési forma (rendeltetés) szerint

A Számviteli Törvény szerint **befektetett eszköz** a neve azoknak az eszközöknek, amelyek hosszabb időn keresztül, egy éven túl szolgálják a vállalkozási tevékenységet. A befektetett eszközök közé tartoznak:

- az immateriális javak,
- a tárgyi eszközök,
- a befektetett pénzügyi eszközök.

Az *immateriális javak* azok a nem anyagi eszközök, amelyek közvetlenül és tartósan (egy éven túl) szolgálják a vállalkozási tevékenységet. Az immateriális javak közé tartoznak: a vagyoni értékű jogok (pl. védjegy birtoklása, franchise használati joga), az üzleti vagy cégérték (valamely vállalkozás megvásárlásakor, a cég vagyonát meghaladóan megfizetett többletérték), a szellemi termékek (szabadalmak, találmányok).

A *tárgyi eszközök* azok az eszközök, amelyek vállalkozás tevékenységét közvetlenül, vagy közvetve, tartósan (egy éven túl) szolgálják. A tárgyi eszközök közé soroljuk az ingatlanokat, a tevékenységet közvetlenül vagy közvetve szolgáló gépeket, berendezéseket, felszereléseket, járműveket és a beruházásokat.

A *befektetett pénzügyi eszközök* között azokat a részesedéseket, értékpapírokat, adott kölcsönöket, hosszúlejáratú bankbetéteket kell kimutatni, amelyeket a vállalkozás azzal a céllal fektetett be, hogy tartós jövedelemre tegyen szert, illetve befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőségeket érjen el.

A **forgóeszközök** a vállalkozás azon eszközei, melyek egy évnél rövidebb ideig szolgálják a tevékenységét. A megnevezésben a „forgó” szó ezen eszközök termelési, áruforgalmi ciklusában való körforgására utal. A beszerzett készleteket a termelő vállalkozások feldolgozást követően, a kereskedelmi vállalkozások változatlan formában értékesítik. Az eladást követően (ha nem készpénz ellenében történik) megjelenik egy követelés a vevővel szemben, majd amikor a vevő kifizeti a tartozását, a vállalkozás pénzeszközre tesz szert.

A forgóeszközök főbb csoportjai:

- a készletek,
- a követelések,
- a rövid lejáratú értékpapírok, valamint
- a pénzeszközök.

A *készletek* olyan anyagi eszközök, melyek a tevékenységet egy évnél rövidebb ideig szolgálják, tehát egy éven belül felhasználásra, értékesítésre vagy átalakításra kerülnek.

A *követelések* valamely vállalkozásnak szerződésből eredő, jogszerűen járó fizetési igényei, melyek a másik fél által elismert termékértékesítéshez, szolgáltatásnyújtáshoz, kölcsönnyújtáshoz kapcsolódhatnak.

A forgóeszközök között kell kimutatni azokat az *értékpapírokat*, amelyeket a vállalkozás nem tartós befektetés, lekötés céljából vásárol, hanem azért, hogy azokat egy éven belül értékesítve árfolyamnyereségre tegyen szert.

A *pénzeszközök* közé soroljuk a vállalkozás készpénzkészletét, a csekkek és a bankbetétek értékét.

2. A vagyon összetétele eredet szerint

A **saját tőke** a gazdálkodó szervezet vagyonának saját forrása, amelyet az alapítók, tulajdonosok bocsátottak véglegesen rendelkezésre. A vállalkozás valós vagyoni helyzetét mutatja be, tükrözi a vállalkozási tevékenység eredményességét. E vagyonrészrel a vállalkozás szabadon rendelkezik.

A *jegyzett tőke* az a vagyonrész, melyet az alapítók véglegesen a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak.

A *tőketartalék* az a vagyonrész, amelyet a tulajdonosok véglegesen a vállalkozás rendelkezésére bocsátanak, de a cégbíróságon nem jegyeznek be.

Az *eredménytartalék* az előző évek felhalmozódott mérleg szerinti eredménye.

A *lekötött tartalék* a tőketartalékból és az eredménytartalékból jogszabály, vagy a vállalkozó saját elhatározása alapján lekötött összegeket foglalja magába.

A *mérleg szerinti eredmény* egy adott év adófizetési kötelezettséggel és osztalékkal csökkentett eredménye, amely – előjelétől függően – gyarapítja, vagy csökkenti a vállalkozás szabadon felhasználható saját tőkéjét. A mérleg szerinti eredményt az éves beszámolóban saját tőke elemei között elkülönítetten kell kimutatni, hogy a vállalkozás adott évi eredménye értékelhető legyen. A mérleg szerinti eredmény a következő évben az eredménytartalékba kerül, hozzáadódik az előző évek eredményeihez.

A *céltartalék* képzésével a vállalkozások eredményüknek azt a részét, amelynek elérése az adott évben bizonytalan, elkülönítve mutatják ki. A céltartalék képzése tehát az eredmény megbízható, reális kimutatását szolgálja

Mindazon esetben, mikor mást megillető pénzt vagy egyéb eszközt használ a vállalkozás, az a **kötelezettség** teljesítéséig idegen forrásként áll rendelkezésére.

A *hosszú lejáratú kötelezettségek* közé az egy évnél hosszabb lejáratú fizetési kötelezettségek tartoznak. Ilyenek például a beruházási-fejlesztési hitelek, a hosszúlejáratú hitelek, kölcsönök.

A *rövid lejáratú kötelezettségek* egy éven belüli lejáratúak. A rövid lejáratú kötelezettségek közül leggyakoribbak a szállítók felé fennálló tartozások, a rövid lejáratú hitel- és kölcsöntartozások és az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek.

A VAGYONMÉRLEG ADATAIBÓL LEVONHATÓ KÖVETKEZTETÉSEK

A vállalkozás vagyonának összetétele nagymértékben függ a tevékenységi körétől, ezért a mérleg adatokat az adott vállalkozás előző évi adataival, vagy hasonló tevékenységű gazdálkodó egységek adataival célszerű összehasonlítani.

Konkrét mutatószámok számítása nélkül is információkat szerezhetünk egy vállalkozás mérlegéből annak gazdálkodására vonatkozóan.

A készleteik megnövekedett aránya a forgóeszközökön belül például utalhat az eladhatatlan készletek felhalmozódására, nem megfelelő beszerzési tevékenységre. A forgalom dinamikus növekedése esetén azonban indokolt lehet a készletek növekedése.

A követelések növekedését szintén a forgalommal összefüggésben kell elemezni. Amennyiben a követelések növekedése nem a forgalom emelkedéséből adódik, ez kedvezőtlen a jelenség. Elképzelhető, hogy az üzleti partnerek egy része nem, vagy csak jelentős késedelemmel fizeti ki tartozásait, ami a vállalkozás eredményességét is befolyásolja. A nagykereskedelmi tevékenységet folytató szervezetek jellemzően nem készpénzes értékesítést végeznek, ezért nagyobb a követelések részaránya a forgóeszközökön belül, mint a kiskereskedelmi vállalkozásoknál.

A forrásokon belül a saját tőke és az idegen források aránya jól jellemzi a vállalkozás helyzetét. A stabil gazdasági helyzetű vállalkozásoknál a saját tőke aránya magasabb, mint a kötelezettségek részaránya. Fordított helyzet a vállalkozás eladósodására utal.

A saját tőke egyes részeinek vizsgálatával a gazdálkodó szervezet tevékenységének eredményessége jellemezhető hosszabb és rövidebb távon egyaránt. Ha a jegyzett tőkén felül az eredménytartalékban növekvő nagyságú tőke halmozódott fel, ez utal az előző évek nyereséges gazdálkodására és arra, hogy a tulajdonosok fontosnak tartják a tevékenység fejlesztését, bővítését (mivel az adózott eredmény egy részét a vállalkozásnál hagyták).

A források összetétele – a tevékenységtől függetlenül – a vállalkozás pénzügyi stabilitásának, fizetőképességének fokmérője. A forrásokon belül a saját tőke jelentős aránya a vállalkozás jó fizetőképességére, likviditására utal. Az idegen tőke túlsúlya pedig a gazdálkodó szervezet eladósodottságát, pénzügyi labilitását fejezi ki.

A vállalkozás vagyonának – azon belül saját tőkéjének – tartós változását eredményezi, ha a tulajdonosok a jegyzett tőke emelését, esetleg leszállítását határozzák el. Ekkor a jegyzett tőke növelése vagy csökkentése többnyire a pénzeszközök, ritkábban egyéb eszközök nagyságában jelent változást

AZ ÜZLETI PARTNER HELYZETÉNEK ELEMZÉSE A VAGYONMÉRLEG ADATAIBÓL SZÁMÍTHATÓ MUTATÓSZÁMOKKAL

Pontosabb következtetésekre juthatunk a mérlegből számítható mutatószámok segítségével. Ha a vagyonelemek változását számszerűsíteni akarjuk, akkor azt dinamikus viszonyszámok segítségével, azaz a tárgyidőszak és bázisidőszak adatainak összehasonlításával megtehetjük.

A mérlegadatokból számítható mutatószámok segítségével megítélhetjük a vállalkozás

- anyagi, vagyoni helyzetét,
- pénzügyi, likviditási helyzetét, valamint
- eladósodottságát.

A mutatókat hasonlíthatjuk az előző időszak, vagy más hasonló tevékenységet folytató vállalkozás mutatóihoz.

Az anyagi, vagyoni helyzet mutatói

$$\text{A befektetett eszközök részaránya} = \frac{\text{Befektetett eszközök}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy a vállalkozás eszközeiből hány %-ot tesz ki a tartósan befektetett eszközök aránya. Általánosan megkövetelt, illetve kívánatos részarányt nem lehet meghatározni, mivel az ágazatonként eltérő. A tevékenység jellegéből adódóan a befektetett eszközök részaránya a kereskedelmi vállalkozásoknál alacsonyabb, mint a termelő tevékenységet folytató ágazatban. A cégek tulajdonosainak általában az az érdeke, hogy vállalkozás minél kisebb eszközleköltés mellett termeljen nyereséget, azaz a lekötött eszközöket minél hatékonyabban hasznosítsa.

$$\text{A forgóeszközök részaránya} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy a vállalkozás eszközeiből mekkora a forgóeszközök aránya, utal a tevékenység forgóeszköz igényességére is. A kereskedelmi vállalkozásoknál célszerű a forgóeszközökön belül az árukészletek és a követelések arányát, illetve annak változását külön is elemezni.

$$\text{A saját tőke részaránya} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Összes forrás}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy a vállalkozás eszközeit milyen arányban finanszírozza a saját tőke. A saját tőke aránya az összes forráson belül a vállalkozás tőkeerősségére utal. Minél magasabb ez a mutató, annál megnyugtatóbb a vállalkozás anyagi helyzete. Alaposabb elemzéshez érdemes a saját tőke szerkezetét is megvizsgálni.

$$\text{Saját tőke növekedési mutatója} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Jegyzett tőke}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy a saját tőke hány %-a a jegyzett tőkének. A mutató akkor kedvező, ha 100%-nál nagyobb és az előző időszakhoz viszonyítva növekedett. A 100 % alatti mutató veszteséges gazdálkodásra, tőkevesztésre enged következtetni.

A pénzügyi, likviditási helyzet mutatói

A likviditás a vállalkozás fizetőképességét jelenti, valamely eszköz likviditása, likviditási foka pedig azt fejezi ki, hogy milyen gyorsan lehet az adott eszközt fizetésre alkalmas eszközként felhasználni.

A különböző likviditási fokozatú arányszámok megállapításához célszerű a forgóeszközök összetételét is elemezni likviditás szempontjából. A forgóeszközökön belül a legjobb likviditással a teljesen mobil, fizetésre bármely pillanatban alkalmas pénzeszközök rendelkeznek. Ezt követik az értékpapírok és a követelések- végül a készletek. Az eltérő likviditású forgóeszköz csoportokat a rövidlejáratú kötelezettségekkel összevetve kapjuk a különböző fokozatú **likviditási mutatókat**.

$$\text{Likviditási gyorsráta (likviditási ráta III.)} = \frac{\text{Pénzeszközök}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

Rövidlejáratú kötelezettségek

A mutató azt fejezi ki, hogy milyen a vállalkozás azonnali fizetőképessége, azaz a pénzeszközök a rövidlejáratú kötelezettségek hány %-át fedezik. A mutató növekedése a vállalkozás fizetőképességének javulását, csökkenése annak romlását jelzi.

$$\text{Likviditási ráta (likviditási ráta II.)} = \frac{\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek}}{\text{Rövidlejáratú kötelezettségek}} * 100$$

A mutató azt fejezi ki, hogy a forgóeszközök - a legnehezebben pénzzé tehető készletek nélkül- hány %-ban fejezik a rövidlejáratú kötelezettségeket.

$$\text{Likviditási ráta (likviditási ráta II.)} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövidlejáratú kötelezettségek}} * 100$$

A mutató arról tájékoztat, hogy a forgóeszközök hány %-át teszik ki a rövidlejáratú kötelezettségeknek. A mutató növekvő %-a a likviditási helyzet javulására utal.

Az eladósodottságot jelző mutatók

$$\text{Adóssághányad} = \frac{\text{Összes kötelezettség}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

A mutató tájékoztat arról, hogy a vállalkozás vagyonát hány százalékban fedezi idegen tőkéből. A mutató emelkedése növekvő eladósodottságra utal.

$$\text{Az eladósodottság mértéke} = \frac{\text{Összes kötelezettség}}{\text{Saját tőke}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy a kötelezettségek hány %-át teszik ki a saját tőkének. A mutató növekvő összege a vállalkozás fokozatos eladósodására utal.

A mutató kiszámítható külön a rövidlejáratú, illetve a hosszú lejáratú kötelezettségek saját tőkéhez történő hasonlításával is.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Az Információtartalomban szereplő ismeretek alapján válaszolja meg újra az Esetfelvetésben feltett kérdéseket, és hasonlítsa össze válaszait a korábban adott válaszokkal!

Miért fontos az üzleti partnerek pénzügyi-gazdasági helyzetének folyamatos követése?

Miért fontos tájékozódni az üzleti partner vagyoni helyzetéről?

---

2. feladat

Az Ön cége számára a Siker Kft tartós együttműködést ajánlott fel. A vállalat cégbíróságon nyilvántartott egyszerűsített éves beszámoló mérlegének tanulmányozása, elemzése alapján készítsen egy rövid, írásos összefoglalást a vezetők számára a Kft. vagyoni, pénzügyi helyzetéről! Állításait adatokkal és az azokból számított mutatókkal támassza alá!

ESZKÖZÖK (aktívák)

adatok e Ft-ban

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	A. Befektetett eszközök (2.+3.+4. sorok)	18 000	0	17 000
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	1000		900
3	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	17 000		16 100
4	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	0		0
5	B. Forgóeszközök (6.+7.+8.+9. sorok)	48 000	0	67 000
6	I. KÉSZLETEK	12 000		19 800
7	II. KÖVETELÉSEK	18 800		22 200
8	III. ÉRTÉKPAPÍROK	400		0
9	IV. PÉNZESZKÖZÖK	16 800		25 000
10	C. Aktív időbeli elhatárolások	0		0
11	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (1.+5.+10. sorok)	66 000	0	84 000

FORRÁSOK(passzívák)
adatok e Ft-ban

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
12	D. Saját tőke (13.+14.+15.+16.+17.+18.+19. sorok)	26 000	0	32 000
13	I. JEGYZETT TŐKE	6 000		6 000
14	II. JEGYZETT, DE MÉG BE NEM FIZETETT TŐKE (-)	0		0

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

15	III. TŐKETARTALÉK	0		0
16	IV. EREDMÉNYTARTALÉK	8 000		20 000
17	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK	0		0
18	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK	0		0
19	VII. MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	12 000	0	6 000
20	E. Céltartalékok	0		0
21	F. Kötelezettségek (22.+23.+24. sorok)	40 000	0	52 000
22	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK	0		0
23	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	10 000		0
24	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	30 000		52 000
25	G. Passzív időbeli elhatárolás	0		0
26	FORRÁSOK ÖSSZESEN (12.+20.+21.+25. sorok)	66 000	0	84 000

A vezető számára készítendő tájékoztató anyagban térjen ki az alábbiakra:

Hogyan alakult a vállalkozás vagyona báziséről a tárgyévre?

Hogyan alakult az eszközök és a források összetétele? Milyen okai lehetnek az összetétel megváltozásának?

Hogyan változott a vállalkozás likviditása (fizetőképessége)?

MUNKANYAG

2. feladat

Keresse fel a www.cegbirosag.com internetes oldalt, és nézze meg, hogy milyen módon lehet hozzájutni egy adott vállalkozás mérlegéhez és eredménykimutatásához! Tájékozódjon a Cégbíróság által nyilvántartott információkhoz való hozzájutás módjáról, az információk köréről! Tanulmányozza a Cégbíróság által közzétett Mérleg-mintát, és hasonlítsa azt össze az információtartalomban megadott mérleg-sémával!

3. feladat

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

Ön egyik üzleti partnerük, a Modell Divatáru Kereskedelmi Kft. 2008. és 2009. évi vagyonmérlegének alábbi kiemelt adatait ismeri (ezer Ft-ban):

Eszközök	2008. év	2009. év	Források	2008. év	2009. év
Befektetett eszközök	32 800	34 200	Saját tőke	33 700	34 900
Immateriális javak	-	-	Jegyzett tőke	30 000	30 000
Tárgyi eszközök	24 600	28 600	Tőketartalék	-	-
Befektetett pénzügyi eszközök	6 200	5 600	Eredménytartalék	2 500	3 700
Forgóeszközök	12 800	13 200	Mérleg szerinti eredmény	1 200	1 200
Készletek	10 600	9 500	Kötelezettségek	11 900	12 500
Követelések	1 400	2 500	Hosszú lejáratú kötelezettségek	10 300	9 900
Értékpapírok	-	-	Rövid lejáratú kötelezettségek	1 600	2 600
Pénzeszközök	800	1 200	Források összesen	45 600	47 400
Eszközök összesen	45 600	47 400			

A mérleg adatai alapján az alábbi kérdéseket kell a vezetői értekezleten megválaszolnia:

Hogyan alakult a partner vállalkozás vagyona 2009-ben az előző évhez képest?

Az alábbiak alapján ellenőrizni tudja válaszainak helyességét:

1. feladat

Az üzleti partnerek pénzügyi-gazdasági helyzetének folyamatos követése azért fontos, mert annak labilissá válása esetén bizonytalanná válik, hogy felénk vállalt kötelezettségeiket – például a vállalt áruszállítást, szolgáltatásteljesítést, vagy az általunk teljesített szolgáltatás ellenértékének kifizetését – teljesíteni tudják. A hosszabb távú együttműködés esetén – például meghatározott termékek piacra történő bevezetése, népszerűsítése, kizárólagos szállítása vagy beszerzése, garanciális javításokban való közreműködés, eszközök és anyagok rendszeres szállítása, vagy ezeknek tőlünk való folyamatos beszerzése – akár saját cégünk jövőjét is veszélyeztethetik a partnervállalkozás gazdasági-pénzügyi nehézségei.

Az üzleti partner vagyoni helyzetéről történő tájékozódás azért fontos, mert a stabil anyagi hátterű cégek, amelyek jelentős saját vagyonnal rendelkeznek, valószínűsíthetően könnyebben átvészelik az átmeneti pénzügyi, gazdasági nehézségeket. Saját vagyonuk fedezetet nyújt vállalt kötelezettségeik teljesítéséhez. Ugyanakkor a nagy adósságot felhalmozott cégekkel történő üzleti kapcsolat komoly kockázatot jelent.

2. feladat

A vállalkozás vagyonának összege jelentősen növekedett a bázisévről a tárgyévre. Különösen a forgóeszközök összege és részaránya nőtt meg, azon belül a készletek, a követelések és a pénzeszközök is. A saját tőke és a kötelezettségek összege egyaránt emelkedett. A saját tőke növekedése annak tudható be, hogy az előző évi 12 000 ezer Ft-os mérleg szerinti eredmény növelte a vállalkozás eredménytartalmát. A tárgyévben a mérleg szerinti eredmény már csak 6 000 ezer Ft-tal gyarapítja a vállalkozás vagyonát. Vagy kevésbé jövedelmező volt a tevékenységük, mint az előző évben, vagy úgy döntöttek, hogy a nyereségből kisebb összeget fektetnek vissza a vállalkozásba. A hosszú lejáratú kötelezettségük megszűnt (valószínűleg a korábban felvett hitelek futamideje lejárt), rövid lejáratú tartozásaik összege viszont 12 millió Ft-tal meghaladja az előző év azonos időpontjában fennálló tartozás összegét. A vagyoni helyzet elemzéséhez használt mutatók számításával több információt nyerhetünk.

$$\text{A befektetett eszközök részaránya} = \frac{\text{Befektetett eszközök}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

Bázisév: $18\,000 / 66\,000 = 27.3\%$

Tárgyév: $17\,000 / 84\,000 = 20.2\%$

Változás: $20,2 / 27,3 = 0,7399 \quad 74,0\%$

$$\text{A forgóeszközök részaránya} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

Bázisév: $48\,000/66\,000 = 72,7\%$

Tárgyév: $25\,000/52\,000 = 79,8\%$

Változás: $79,8/72,7 = 109,8\%$

$$\text{A saját tőke részaránya} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Összes forrás}} * 100$$

Bázisév: $26\,000/66\,000 = 39,4\%$

Tárgyév: $32\,000/84\,000 = 38,1\%$

Változás: $38,1/39,4 = 96,7\%$

$$\text{Saját tőke növekedési mutatója} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Jegyzett tőke}} * 100$$

Bázisév: $26\,000/6\,000 = 433,3\%$

Tárgyév: $32\,000/6\,000 = 533,3\%$

Változás: $533,3/433,3 = 123,1\%$

A mutatószámokból megállapítható, hogy az előző időszakhoz viszonyítva a befektetett eszközök részaránya 26%-kal (7,1% ponttal) csökkent, ugyanakkor a forgóeszközök részaránya 9,8%-kal (7,1% ponttal) növekedett. A változás a befektetett eszközök hatékony kihasználására utalhat, de jelezheti a befektetett eszközök állományának elavultságát is.

A vállalkozás fizetőképességét likviditási mutatókkal, valamint az eladósodottság mutatószámaival jellemezzük.

$$\text{Likviditási gyorsráta (likviditási ráta III.)} = \frac{\text{Pénzeszközök}}{\text{Rövidlejáratú kötelezettségek}} * 100$$

Bázisév: $16\,800/30\,000 = 56,0\%$

Tárgyév: $25\,000/52\,000 = 48,1\%$

Változás: $48,1/56,0 = 85,9\%$

$$\text{Likviditási ráta II.} = \frac{\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek}}{\text{Rövidlejáratú kötelezettségek}} * 100$$

Bázisév: $(48\,000 - 12\,000) / 30\,000 = 120,0\%$

Tárgyév: $(67\,000 - 19\,800) / 52\,000 = 90,8\%$

Változás: $90,8 / 120 = 75,7\%$

$$\text{Likviditási ráta I.} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövidlejáratú kötelezettségek}} * 100$$

Bázisév: $48\,000 / 30\,000 = 160,0\%$

Tárgyév: $67\,000 / 52\,000 = 128,8\%$

Változás: $128,8 / 160 = 80,5\%$

$$\text{Adóssághányad} = \frac{\text{Összes kötelezettség}}{\text{Összes eszköz}} * 100$$

Bázisév: $40\,000 / 66\,000 = 60,6\%$

Tárgyév: $52\,000 / 84\,000 = 61,9\%$

Változás: $61,9 / 60,6 = 102,1\%$

$$\text{Az eladósodottság mértéke} = \frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Saját tőke}} * 100$$

Bázisév: $40\,000 / 26\,000 = 153,8\%$

Tárgyév: $52\,000 / 32\,000 = 162,5\%$

Változás: $162,5 / 153,8 = 105,7\%$

Az adatokból megállapítható, hogy a vállalkozás leggyorsabban mobilizálható pénzeszközei sem a bázisévben, sem a tárgyévben nem nyújtanak teljes mértékben fedezetet a rövidlejáratú kötelezettségek fedezésére, azaz a kft. fizetőképessége rövidtávon nem megfelelő. A tárgyévben a likviditási gyorsráta a bázisévhez képest 14,1 %-kal (7,9%-ponttal) csökkent, ami a fizetőképesség gyengülését mutatja.

A bázisévben a pénzeszközöknél alacsonyabb likviditási fokozatba tartozó forgóeszközöket összehasonlítva a rövidlejáratú kötelezettségekkel (likviditási ráta II. és I.), már kedvezőbb a likviditási helyzet. A mutató számításába bevont forgóeszközök fedezetet nyújtanak a rövidlejáratú kötelezettségekre. A tárgyévi adatok azonban mindkét mutató esetén kedvezőtlenebbek a bázis évinél, a fizetőképesség tehát romlott.

Az adóssághányadot elemezve megállapítható, hogy a cég kötelezettségeinek aránya a vagyonton belül a bázis évi 60,6%-ról a tárgyévre 61,9%-ra, 2,1%-kal növekedett. Az eladósodottság mértéke 5,7%-os növekedést mutat, ami kedvezőtlen tendencia, a pénzügyi helyzet labilitására utalhat.

3. feladat

A vállalkozás vagyona nőtt 1 800 ezer Ft-tal, azaz 3,9%-kal.

Az eredménytartalék az előző évek felhalmozott mérleg szerinti eredménye. Ez felhasználható saját forrásként fejlesztésre, beruházásra. Azért nőtt 1 200 ezer Ft-tal, mert a 2006. évi mérleg szerinti eredmény „bekerült” az eredménytartalékba.

A kötelezettségek a tartozásokat jelentik. Ilyen lehet pl. a felhalmozódott adótartozás, szállítói tartozás, rövid lejáratú hiteltartozás, munkabértartozás, amelyek áthúzódnak a következő évre.

Likviditási gyorsráta (Likviditási mutató III.) 2008-ban: $800/1\ 600 = 0,5$

A pénzeszközök a rövid lejáratú kötelezettségeket 50%-ban fedették, azaz a vállalkozás likviditása nem volt jó.

Likviditási gyorsráta (Likviditási mutató III.) 2009-ben: $1\ 200/2\ 600 = 0,4615$

A pénzeszközök a rövid lejáratú kötelezettségeket 46,2%-ban fedették, azaz a vállalkozás likviditása az előző évhez képest romlott.

Likviditási ráta II. 2008-ban: $(800 + 1\ 400)/1\ 600 = 1,375$

A pénzeszközök és követelések együttesen a rövid lejáratú kötelezettségeket 137,5%-ban fedik le, fedezik. A mutatót pozitívnak értékelhetjük.

Likviditási ráta II. 2009-ben: $(1\ 200 + 2\ 500)/2\ 600 = 1,423$

A pénzeszközök és követelések együttesen a rövid lejáratú kötelezettségeket 142,3%-ban fedik le, fedezik. A mutatót pozitívnak értékelhetjük, és kis mértékben javult az előző évhez képest.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Egy vállalkozás alábbi vagyonrészei hol szerepelnek a vagyonmérlegében? Tüntesse fel a vagyonrészek sorszámát a megfelelő helyen!

Eszközök		Források	
Befektetett eszközök	Forgóeszközök	Saját tőke	Kötelezettségek

1. áfa-tartozás adóhatóság felé,
2. áruszállítási célt szolgáló tehergépjármű,
3. számlázó program,
4. a vevők tartozásai,
5. készpénzkészlet,
6. a dolgozók felé fennálló munkabértartozás
7. a tárgyév adózott, osztalékkal csökkentett eredménye (mérleg szerinti eredmény),
8. irodabútorok,
9. 3 évre lekötött bankbetét,
10. a szállító partnerek felé fennálló tartozás (még kiegyenlítettlen számlák)
11. a vállalkozás tulajdonában levő raktárépület,
12. továbbértékesítési céllal vásárolt árukészlet,
13. a folyószámlán levő pénzkészlet,
14. az értékesítési céllal vásárolt részvény,
15. a jegyzett tőke,
16. az előző évek mérleg szerinti eredménye,
17. a készleten levő irodaszerek,
18. az 5 éves lejáratra felvett fejlesztési hitel.

A felsorolt vagyonrészeket, azok sorszámának feltüntetésével helyezze el az információtartalomban lévő mérlegséma megfelelő rovataiban is!

2. feladat

Határozza meg, hogy az alábbi mutatószámokkal a vállalkozási tevékenység mely területe jellemezhető! A mutató megnevezését írja be a táblázat megfelelő sorába!

Befektetett eszközök
 _____ *100
 Összes eszköz

1. A mutató megnevezése:

Pénzeszközök
 _____ *100
 Rövidlejáratú kötelezettségek

2. A mutató megnevezése:

Összes kötelezettség
 _____ *100
 Saját tőke

3. A mutató megnevezése:

A mutató megnevezése	A mutatóval jellemezhető terület
	fizetőképesség
	vagyoni helyzet
	eladósodottság

3. feladat

Húzza alá a helyesnek tartott választ!

1. A befektetett eszközök közé tartoznak:

- az egy éven túl lekötött bankbetétek
- az elfekvő készletek
- az egy éven túl esedékes kötelezettségek

2. A cégbíróságon cégkivonatot

- bárki kérhet bármilyen bejegyzett vállalkozásról.
- csak a tulajdonosok kérhetnek a saját vállalkozásukról.
- csak hatósági eljáráshoz lehet igényelni.

3. Egy vállalkozás mérlege tartalmazza

- a vállalkozás eszközeinek tételes felsorolását.
- a vállalkozás bevételeit és költségeit egy adott időszakra vonatkozóan.

- a vállalkozás vagyonát összevontan és értékben.

4. A vállalkozás követelései

- a vállalkozás fizetési igényét jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás tartozásait jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás számára pénzügyi forrásokat jelentenek.

5. A vállalkozás kötelezettségei

- a vállalkozás fizetési igényét jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás tartozásait jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás forgóeszközei közé tartoznak.

6. A befektetett pénzügyi eszközök közé tartozik

- a vállalkozás készpénzkészlete.
- a vállalkozás által az üzleti partnernek két hónapra adott kölcsön.
- a vállalkozás által másik vállalkozásban vásárolt üzletrész értéke.

4. feladat

Az alábbi megállapításokról döntse el, hogy igazak vagy hamisak! Válaszát indokolja meg!

1. A vagyonmérlegben az Eszközök és Források értékének összege mindig azonos.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

2. A vállalkozás likvid eszközei közé tartoznak az épületek, gépek, berendezések.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

3. A kereskedelmi vállalkozások árukészletét a forgóeszközök között kell szerepeltetni a vagyonmérlegben.

IGAZ	HAMIS
------	-------

Indoklás:

4. A mérleg szerinti eredmény a saját tőke részeként növeli a vállalkozás vagyonát.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

5. A pénzeszköz állományának csökkenése egyértelműen a fizetőképesség romlását jelenti.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

MUNKKAMINTA

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Egy vállalkozás felsorolt vagyonrészeit sorolja be a Számviteli Törvény által meghatározott csoportba!

Eszközök		Források	
Befektetett eszközök	Forgóeszközök	Saját tőke	Kötelezettségek
2, 3, 8, 9, 11,	4, 5, 12, 13, 14, 17	7, 15, 16,	1, 6, 10, 18

A felsorolt vagyonrészek elhelyezése a mérlegsémában a fentiek szerint értelemszerűen.

2. feladat

A mutató megnevezése	A mutatóval jellemezhető terület
Likviditási gyorsráta (2)	fizetőképesség
Befektetett eszközök részaránya (1)	vagyoni helyzet
Eladósodottság mértéke (3)	eladósodottság

3. feladat

1. A befektetett eszközök közé tartoznak:

- az egy éven túl lekötött bankbetétek
- az elfekvő készletek
- az egy éven túl esedékes kötelezettségek

2. A cégbíróságon cégkivonatot

- bárki kérhet bármilyen bejegyzett vállalkozásról.
- csak a tulajdonosok kérhetnek a saját vállalkozásukról.
- csak hatósági eljáráshoz lehet igényelni.

3. Egy vállalkozás mérlege tartalmazza

- a vállalkozás eszközeinek tételes felsorolását.

- a vállalkozás bevételeit és költségeit egy adott időszakra vonatkozóan.
- a vállalkozás vagyonát összevontan és értékben.

4. A vállalkozás követelései

- a vállalkozás fizetési igényét jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás tartozásait jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás számára pénzügyi forrásokat jelentenek.

5. A vállalkozás kötelezettségei

- a vállalkozás fizetési igényét jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás tartozásait jelentik más piaci szereplők felé.
- a vállalkozás forgóeszközei közé tartoznak.

6. A befektetett pénzügyi eszközök közé tartozik

- a vállalkozás készpénzkészlete.
- a vállalkozás által az üzleti partnernek két hónapra adott kölcsön.
- a vállalkozás által másik vállalkozásban vásárolt üzletrész értéke.

4. feladat

1. A vagyonmérlegben az Eszközök és Források értékének összege mindig azonos.

IGAZ	HAMIS
------	-------

Indoklás: A mérleg Eszközök és Források oldala egyaránt a vállalkozás vagyonát tartalmazza, csak az Eszközök oldalon tárgyi megjelenési forma szerinti csoportosításban, a Források oldalon pedig eredet szerint.

2. A vállalkozás likvid eszközei közé tartoznak az épületek, gépek, berendezések.

Indoklás: A likvid eszközök közé a pénz, és egyéb, könnyen pénzzé tehető eszközök tartoznak, pl. az értékpapírok, követelések, készletek.

IGAZ	HAMIS
------	-------

3. A kereskedelmi vállalkozások árukészletét a forgóeszközök között kell szerepeltetni a vagyonmérlegben.

Indoklás: A készletek a forgóeszközök közé tartoznak, mivel egy évnél rövidebb ideig szolgálják a vállalkozás tevékenységét.

IGAZ	HAMIS
------	-------

4. A mérleg szerinti eredmény a saját tőke részeként növeli a vállalkozás vagyonát.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

A pozitív mérleg szerinti eredmény növeli a saját tőkét, és ezáltal a vállalkozás vagyonát, a negatív mérleg szerinti eredmény azonban csökkenti.

5. A pénzeszköz állományának csökkenése egyértelműen a fizetőképesség romlását jelenti.

Indoklás: A pénzeszközök és a kötelezettségek együttes alakulása hat a fizetőképességre.

IGAZ	HAMIS
------	-------

MUNKKAMINTA

AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS TARTALMA. A MÉRLEGBŐL ÉS AZ EREDMÉNYKIMUTATÁSBÓL LEVONHATÓ KÖVETKEZTETÉSEK

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Az Ön cége egyedi kivitelezésű, a cég arculatát tükröző csomagolóanyagok és különböző reklámeszközök folyamatos beszerzéséhez keres beszállítót. A legkedvezőbb ajánlatot a Bizalom Kft. adta. Az Ön feladata, hogy az eredménykimutatás adatai alapján röviden foglalja össze, jövedelmezőnek tartja-e a cég gazdálkodását, és ennek alapján lát-e kockázatot a tartós üzleti kapcsolat kialakításában! Ehhez a kft. előző évi mérlegét és eredménykimutatását Ön kikérte a cégszámvevő nyilvántartó cégbíróságtól.

Értékelésében térjen ki az alábbi kérdésekre:

Hogyan változott a Kft. adózás előtti és adózott eredménye a tárgyévben az előző évhez képest?

Mit jelent a mérleg szerinti eredmény? Mi okozza az eltérést a bázisévben az adózott eredmény és a mérleg szerinti eredmény között?

Hogyan állapítjuk meg az üzemi (üzleti) eredményt? Milyen tényezők hatnak az üzemi (üzleti) eredményre?

A vállalkozás eredménye nyereség vagy veszteség volt a tárgyévben és az előző évben?

Hogyan változott a vállalkozás tevékenységének jövedelmezősége? Milyen okok játszhattak közre a jövedelmezőség alakulásában?

Véleménye szerint milyen költségek tartoznak az anyagjellegű ráfordítások, és milyen költségek tartoznak a személyi jellegű ráfordítások közé?

Miből adódhatnak a vállalkozásnak pénzügyi bevételei és pénzügyi ráfordításai?

A kérdések megválaszolásához felhasználhatja a vagyonmérlegről szóló információtartalmat és egyéb forrásokat (internet, tankönyvek, szakmai anyagok).

Amelyik kérdésre adott válaszában esetleg bizonytalan, arra is képes lesz a helyes választ megadni az Információtartalom elsajátítását követően.

EREDMÉNYKIMUTATÁS

„A” változat

adatok ezer Ft-ban

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

A tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
b	c	e
Értékesítés nettó árbevétele	111 000	79 500
Aktivált saját teljesítmények értéke	0	0
Egyéb bevételek	3 000	2 000
Anyagjellegű ráfordítások	86 000	62 000
Személyi jellegű ráfordítások	18 000	18 200
Értékcsökkenési leírás	2 000	2 300
Egyéb ráfordítások	4 500	2 000
ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	12 500	- 3 000
Pénzügyi műveletek bevételei	700	1 500
Pénzügyi műveletek ráfordításai	500	500
PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	200	1 000
SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY	12 700	- 2 000
Rendkívüli bevételek	0	0
Rendkívüli ráfordítások	0	0
RENDKÍVÜLI EREDMÉNY	0	0
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	12 700	- 2 000
Adófizetési kötelezettség	2 500	0
ADÓZOTT EREDMÉNY	10 200	- 2 000
MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	5 200	- 2 000

A large rectangular area with a yellow border, containing 20 horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. A large, light gray watermark reading 'MUNKANYAG' is diagonally overlaid across the entire page, including this section.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A VÁLLALKOZÁSOK GAZDÁLKODÁSÁNAK JÖVEDELMEZŐSÉGE

A vállalkozások működésének célja a minél nagyobb, pozitív eredmény (nyereség, profit) elérése. A nyereségből tudják tevékenységüket bővíteni, vagyonukat gyarapítani, és a nyereségből jutnak a vállalkozás tulajdonosai osztalékhoz.

A vállalkozás működésének eredményét egy adott időszakra vonatkozóan úgy állapítjuk meg, hogy az időszak hozamait szembeállítjuk az időszak ráfordításaival. A kereskedelmi vállalkozásoknál a hozam az adott időszak alatt értékesített áruk számlázott nettó (áfa nélküli) ellenértéke. A ráfordítások közé tartoznak az áruértékesítés érdekében felmerült közvetlen költségek, valamint az adott időszak tevékenységéhez kapcsolódó egyéb ráfordítások.

A hozamok és ráfordítások egybevetésével állapítható meg a vállalkozás jövedelmezősége. Ha a hozamok meghaladják a ráfordításokat, akkor nyereséges, ha a hozamok kisebbek, mint a ráfordítások, akkor veszteséges a vállalkozás.

A vállalkozás eredménye különböző tevékenységek eredményéből tevődik össze.

Az alaptevékenységből származó eredményrészt üzemi-üzleti eredménynek nevezzük.

A kereskedelmi vállalkozások üzleti eredményét befolyásoló hozamok közül a meghatározó az áruk értékesítéséből származó nettó (áfa nélküli) árbevétel. A nettó árbevétel az egyes termékekből értékesített (kiszámlázott) mennyiségnek és a termékek nettó eladási árának szorzatösszege. Az áruk forgalmazásából elért árbevételt kiegészíthetik egyéb bevételek, pl. a feleslegessé vált tárgyi eszközök értékesítéséből, a biztosításból származó bevételek, a támogatások.

Az árbevétel eléréséhez szükséges ráfordításoknak legnagyobb része az eladott áruk beszerzési értéke (ELÁBÉ). Ezen felül az áruk forgalmazásával kapcsolatban egyéb költségek is felmerülnek, pl. az üzlet bérleti díja és üzemeltetési költségei, a bérköltség és annak közterhei, a tárgyi eszközök amortizációja, a csomagolóanyag-költség. Ezeket forgalmazási költségeknek nevezzük.

Az egyéb ráfordítások között kell elszámolni azokat a költségeket, amelyek nem közvetlenül az áruértékesítés érdekében merültek fel, pl. a feleslegessé vált, értékesített eszközök nyilvántartás szerinti értéke, a más vállalkozásoknak fizetett késedelmi kamat, kötbér, a helyi önkormányzatnak fizetendő adó.

A pénzügyi műveletek hozamainak és ráfordításainak különbözete a pénzügyi tevékenység eredménye.

Pénzügyi bevétel pl. a betétek, kötvények után kapott kamat, a más vállalkozásban lévő részesedés után kapott osztalék. Pénzügyi ráfordításnak tekintendő pl. a fizetett kamat. Mivel a pénzügyi műveletek (pl. befektetések, a pénzeszközök bankszámlákon történő elhelyezése, hitelek, kölcsönök felvétele) is a mindennapi, szokásos vállalkozási tevékenység velejárói, ezért **az üzemi-üzleti eredményt és a pénzügyi tevékenység eredményét együttesen szokásos vállalkozási eredménynek nevezzük.**

A vállalkozásoknál képződhet olyan eredményrész is, amely nem kapcsolódik a szokásos üzletmenethez. **A rendkívüli bevételek és ráfordítások különbözete adja a rendkívüli eredményt.** Rendkívüli bevételt jelent pl. egy másik vállalkozásba apportként bevitt eszközökért kapott részvények, üzletrészek értéke. Ezen eszközök nyilvántartás szerinti értéke pedig rendkívüli ráfordításnak tekintendő. Az eszközért kapott üzletrész értékének és az eszköz nyilvántartási értékének a különbsége jelenti ilyenkor e művelet eredményét.

A szokásos vállalkozási eredmény és a rendkívüli eredmény együttesen adja a vállalkozás adózás előtti eredményét.

Az adózás előtti eredményt csökkenteni kell a társasági adóval, és az így kapott adózott eredményből fizethet a vállalkozás osztalékot a tulajdonosoknak. **Az osztalékkal csökkentett adózott eredmény adja a vállalkozás mérleg szerinti eredményét.**

AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS FELÉPÍTÉSE

Az eredménykimutatás olyan könyvviteli okmány, amely egy adott időszakra vonatkozóan összevontan és pénzértékben tartalmazza a vállalkozás hozamait és ráfordításait, valamint az ezek különbözeteként képződő eredményt.

Az eredménykimutatás a tárgyidőszak mellett a bázisidőszak adatait is tartalmazza.

Az adózás előtti eredmény valamennyi összetevőjét tartalmazza:

- az üzemi (üzleti) eredményt,
- a pénzügyi tevékenység eredményét,
- a szokásos vállalkozási eredményt, valamint
- a rendkívüli eredményt.

Az eredménykimutatás kétféle formában készíthető el:

- összköltség eljárással
- forgalmi-költség eljárással.

A kimutatott eredmény nagyságát nem befolyásolja, hogy melyik formát választja a vállalkozás az eredménykimutatás elkészítéséhez, eltérés csak az üzemi (üzleti) eredmény levezetésének logikájában van.

Az összköltség eljárással készített eredménykimutatásban az üzemi (üzleti) eredményt befolyásoló ráfordításokat költségnemenkénti bontásban kell feltüntetni (anyagjellegű ráfordítások, személyi jellegű ráfordítások, értékcsökkenési leírás), míg a forgalmi-költség eljárású eredménykimutatásban pedig elszámolhatóság szerinti bontásban (közvetlen költségek, közvetett költségek).

Az összköltség eljárással készített eredménykimutatásban a kereskedelmi vállalkozások legnagyobb költsége, az eladott áruk beszerzési értéke az anyagjellegű ráfordítások között szerepel. E ráfordítások között az ELÁBÉ-n kívül más költségek is szerepelnek, pl. a felhasznált csomagolóanyagok, nyomtatványok, tisztítószeres költsége, a bolthelyiségek üzemeltetéséhez szükséges közüzemi szolgáltatások ellenértéke, a bérleti díjak, stb.

A forgalmi-költség eljárással készített eredménykimutatásban a közvetlen költségek döntő részét az eladott áruk beszerzési értéke jelenti, hiszen a beszerzési ár egyértelműen hozzárendelhető az egyes termékek értékesítéséhez (ez a nettó vételár és a beszerzési árba beépülő költségeket tartalmazza, pl. az egy termékre lebontható szállítási, csomagolási költséget, vámot).

A kétféle eredménykimutatás közötti különbség elsősorban a termelő tevékenységet végző vállalkozásoknál figyelhető meg. Az összköltség eljárással készített eredménykimutatás az összes kibocsátott (értékesített és készleten maradt) termék előállításának költségét tartalmazza, a forgalmi költség eljárással készített eredménykimutatás pedig csak az értékesítés közvetlen és közvetett költségeit mutatja ki. A kétféle eredménykimutatásban az üzemi, üzleti eredmény azonosságát az biztosítja, hogy a forgalmi-költség eljárásban a hozamok között csak az értékesített termékek bevételeit mutatják ki, az összköltség eljárással készített eredménykimutatásban pedig az előállított, de nem értékesített termékek bekerülési értéke – aktivált saját teljesítményként – a hozamok között is szerepel.

Egyszerűsített éves beszámoló „A” eredménykimutatása

(összköltség eljárással)

adatok e Ft-ban

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
I	Értékesítés nettó árbevétele			
II	Aktivált saját teljesítmények értéke			
III	Egyéb bevételek			

IV	Anyagjellegű ráfordítások			
V	Személyi jellegű ráfordítások			
VI	Értékcsökkenési leírás			
VII	Egyéb ráfordítások			
A	Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye			
VIII	Pénzügyi műveletek bevételei			
IX	Pénzügyi műveletek ráfordításai			
B	Pénzügyi műveletek eredménye			
C	Szokásos vállalkozási eredmény			
X	Rendkívüli bevételek			
XI	Rendkívüli ráfordítások			
D	Rendkívüli eredmény			
E	Adózás előtti eredmény			
XII	Adófizetési kötelezettség			
F	Adózott eredmény			
G	Mérleg szerinti eredmény			

2. ábra: Eredménykimutatás összköltség eljárással

AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS ADATAIBÓL LEVONHATÓ KÖVETKEZTETÉSEK

A vállalkozási tevékenység komplex megítélése a mérleg és az eredménykimutatás adatainak együttes elemzésével lehetséges.

A vállalkozások jövedelmezőségi helyzetében általában meghatározó szerepet tölt be az alaptevékenységből származó üzemi (üzleti) eredmény.

Az üzleti eredmény alakulása alapvetően attól függ, hogyan alakult az értékesítés nettó árbevétele és az értékesítés ráfordítása (költsége). A jövedelmezőség javul, ha

- változatlan költség mellett nőtt az árbevétel,
- változatlan árbevételt kisebb költséggel ért el a vállalkozás,

- az árbevétel nagyobb mértékben nőtt, mint a költségek,
- az árbevétel kisebb mértékben csökkent, mint a költségek.

Az árbevétel növekedése mögött az értékesítési volumen és/vagy az eladási árak növelése húzódhat meg.

A költségekkel való takarékoskodás nagyban hozzájárul az üzleti eredmény növeléséhez. A létszám nagyságának és összetételének helyes meghatározásával, a munkaidő jó kihasználásával, a munka jó megszervezésével, az anyag- és energia-felhasználásra történő odafigyeléssel ésszerűen csökkenteni lehet a személyi- és anyagjellegű ráfordításokat. A takarékoskodás azonban egy bizonyos mértéken túl már gátolhatja a termelés és értékesítés zavartalan lebonyolítását, és ezáltal az árbevétel csökkenéséhez vezethet.

A pénzügyi eredményre hatással vannak a vállalat befektetési és hitelfelvételi döntései. A más vállalkozásokban szerzett részesedés után kapott osztalék, a részvények adás-vételéből származó árfolyam-nyereség, a kedvező kamatozású kötvények, banki megtakarítások jelentős pénzügyi bevételhez juttatják a vállalkozást. Ugyanakkor a rossz befektetések, a hitelek utáni kamatok csökkentik a pénzügyi eredményt.

A vállalkozás jövőbeni fejlődési lehetőségeit nagyban befolyásolja az eredmény felhasználására vonatkozó tulajdonosi döntés. Az adózott eredmény ugyanis a tulajdonosok döntésétől függően fordítható osztalékfizetésre vagy/és a vállalkozás vagyonának gyarapítására. Ha a tulajdonosok lemondanak az osztalékfizetésről, és az adózott eredményt mérleg szerinti eredményként visszafektetik a vállalkozásba, ezzel annak hosszú távú fennmaradását, fejlődését segítik.

AZ ÜZLETI PARTNER HELYZETÉNEK ELEMZÉSE AZ EREDMÉNYKIMUTATÁS ADATAIBÓL SZÁMÍTHATÓ MUTATÓSZÁMOKKAL

A partnervállalkozás jövedelmezőségére vonatkozó megállapításainkat alátámaszthatjuk néhány, a hatékonyságot kifejező mutató kiszámításával és értékelésével is. Az eredménykimutatás, illetve a mérleg és eredménykimutatás adatainak együttes felhasználásával számítható jellemző mutatószámok: az eredményszínvonal, a tőkehatékonyság, eszközhatékonyság, bérhatékonyság.

$$\text{Eredményszínvonal} = \frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele}} * 100$$

Az eredményszínvonal kifejezi, hogy az árbevétel hány %-ának megfelelő adózás előtti eredményt ért el a vállalkozás. A mutató számításánál az adózás előtti eredményt használják, mivel ez fejezi ki a gazdálkodó szervezet ténylegesen elért teljesítményét, az ebből fizetendő társasági adó mértékére nincs hatása az adott vállalkozásnak. A mutató növekedése a bázisidőszakra a tárgyidőszakra a jövedelmezőség javulását, csökkenése a jövedelmezőség romlását jelzi.

Eredményszínvonal számítható az üzemi, üzleti eredmény, valamint a pénzügyi eredmény adataiból is. Az első mutató az alaptevékenység, a második a pénzügyi tevékenység jövedelmezőségét fejezi ki.

Amennyiben az elért eredményt, illetve az egyes eredménykategóriákat viszonyítjuk az eredmény létrehozásában szerepet játszó tényezőkhöz, akkor hatékonysági mutatókat számítunk.

$$\text{A tőke hatékonyságának mutatója} = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Saját tőke}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy egységnyi lekötött saját tőke mekkora adózott eredményt hoz a vállalkozás számára. A mutató akkor kedvező, ha növekvő tendenciájú.

$$\text{Eszközhatékonyság} = \frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Összes eszköz értéke}} * 100$$

A mutató kifejezi, hogy a vállalkozás a rendelkezésére álló vagyont milyen jól használta ki, a működés során az eszközérték hány %-ának megfelelő eredményt realizált.

$$\text{Bérhatékonyság} = \frac{\text{Üzemi (üzleti) eredmény}}{\text{Béreköltség}} * 100$$

A bérhatékonyság mutatója (más néven élőmunka-arányos jövedelmezőségi mutató) kifejezi, hogy a vállalkozás alaptevékenysége érdekében egységnyi béreköltség felhasználása milyen eredményt hozott. A mutató növekedése az élőmunka hatékonyságának javulását fejezi ki. Az élőmunka-arányos jövedelmezőségi mutatót számíthatjuk a személyi jellegű ráfordítások teljes összegéből is. Ekkor azt fejezi ki, hogy egységnyi személyi jellegű ráfordítás milyen eredményt hozott.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Az Információtartalomban szereplő ismeretek alapján válaszolja meg újra az Esetfelvetésben feltett kérdéseket, és hasonlítsa össze válaszait a korábban adott válaszokkal!

Hogyan változott a Kft. adózás előtti és adózott eredménye a tárgyévben az előző évhez képest?

Mit jelent a mérleg szerinti eredmény? Mi okozza az eltérést a bázisévben az adózott eredmény és a mérleg szerinti eredmény között?

Hogyan állapítjuk meg az üzemi (üzleti) eredményt? Milyen tényezők hatnak az üzemi (üzleti) eredményre?

A vállalkozás eredménye nyereség vagy veszteség volt a tárgyévben és az előző évben?

Hogyan változott a vállalkozás tevékenységének jövedelmezősége? Milyen okok játszhattak közre a jövedelmezőség alakulásában?

Véleménye szerint milyen költségek tartoznak az anyagjellegű ráfordítások, és milyen költségek tartoznak a személyi jellegű ráfordítások közé?

Miből adódhatnak a vállalkozásnak pénzügyi bevételei és pénzügyi ráfordításai?

2. feladat

Önnek a Rentabilis Kft. egyszerűsített éves beszámolójának összköltség eljárással készített eredménykimutatásából kell következtetéseket levonnia a Kft. jövedelmezőségére vonatkozóan.

EREDMÉNYKIMUTATÁS "A" változat

A tétel megnevezése	Előző év [eFt]	Tárgyév [eFt]
Értékesítés nettó árbevétele	176 378	242 127
Egyéb bevételek	31	12
Aktivált saját teljesítmények értéke	-	-
Anyagi jellegű ráfordítások	154 251	224 074

A tétel megnevezése	Előző év [eFt]	Tárgyév [eFt]
Személyi jellegű ráfordítások	6 268	7 608
Értékcsökkenési leírás	1 048	1 076
Egyéb ráfordítások	151	473
ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	14 691	8 908
Pénzügyi műveletek bevételei	64	22
Pénzügyi műveletek ráfordításai	224	1 152
PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	-160	- 1 130
SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY	14 531	7 778
Rendkívüli bevételek	-	-
Rendkívüli ráfordítások	-	-
RENDKÍVÜLI EREDMÉNY	-	-
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	14 531	7 778
Adófizetési kötelezettség	2 501	1 218
ADÓZOTT EREDMÉNY	12 030	6 560
MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	5 030	6 560

Az összefoglaló értékelés elkészítéséhez használja az alábbi, korábban már használt vázlatot:

Nyereséges vagy veszteséges a vállalkozás? Az elmúlt két évben hogyan alakult a jövedelmezősége?

Hogyan alakultak az egyes eredményrészek (üzleti, pénzügyi, szokásos, adózás előtti)?

Milyen lehetséges tényezők húzódnak meg az üzemi-üzleti és a pénzügyi eredmény alakulása mögött?

Mire fordította a vállalkozás az adózott eredményé? Milyen szempontok vezérelhették a döntését?

Javult vagy romlott az eredményszínvonal mutatója?

Az eredménykimutatás adatai alapján jelent-e komoly kockázatot a céggel a tartós üzleti kapcsolat?

3. feladat

A fővárosi székhelyű „Aranykosár” Kereskedelmi Kft. mérlegének és eredménykimutatásának adatait felhasználva mondjon véleményt a cég jövedelmezőségéről és fizetőképességéről! Véleményének alátámasztásához végezze el a szükséges számításokat is!

A vállalkozás megnevezése: "Aranykosár" Kereskedelmi Kft.

MÉRLEG 2009. december 31.

Eszközök(aktívák)
adatok ezer Ft-ban

A tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
b	c	e
Befektetett eszközök	15 000	16 300
I. IMMATERIÁLIS JAVAK	500	300
II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	14 500	15 000
III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	0	1 000
Forgóeszközök	43 000	23 200
I. KÉSZLETEK	5 000	6 500
II. KÖVETELÉSEK	5 500	9 200
III. ÉRTÉKPAPÍROK	0	0
IV. PÉNZESZKÖZÖK	32 500	7 500
C. Aktív időbeli elhatárolások	0	0
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	58 000	39 500

Források (passzívák)

adatok ezer Ft-ban

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

A tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
b	c	d
D. Saját tőke	39 000	37 000
JEGYZETT TŐKE	5 000	5 000
EREDMÉNYTARTALÉK	30 500	34 000
MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	3 500	- 2 000
E. Céltartalékok	0	0
F. Kötelezettségek	19 000	2 500
HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	6 000	0
RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	13 000	2 500
G. Passzív időbeli elhatárolások	0	0
FORRÁSOK ÖSSZESEN	58 000	39 500

EREDMÉNYKIMUTATÁS „A” változat adatok ezer Ft-ban

A tétel megnevezése	Előző év /2008.	Tárgyév /2009.
Értékesítés nettó árbevétele	91 000	79 500
Aktivált saját teljesítmények értéke	0	0
Egyéb bevételek	3 000	2 000
Anyagjellegű ráfordítások	66 000	62 000
Személyi jellegű ráfordítások	18 000	18 200
Értékcsökkenési leírás	2 000	2 300
Egyéb ráfordítások	4 500	2 000
ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	3 500	- 3 000

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

Pénzügyi műveletek bevételei	600	1 500
Pénzügyi műveletek ráfordításai	100	500
PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	500	1 000
SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY	4 000	- 2 000
Rendkívüli bevételek	0	0
Rendkívüli ráfordítások	0	0
RENDKÍVÜLI EREDMÉNY	0	0
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	4 000	- 2 000
Adófizetési kötelezettség	500	0
ADÓZOTT EREDMÉNY	3 500	- 2 000
MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	3 500	- 2 000

Hogyan alakult a vállalkozás vagyona a bázisév fordulónapjához képest a tárgyév végére?

Milyen változások figyelhetők meg az eszközök és a források összetételében? Kedvezőnek vagy kedvezőtlennek ítéltető-e meg a változás?

Kedvezőnek vagy kedvezőtlennek ítéelhető meg a kötelezettségek változása?

Hogyan változott az adóssághányad és az eladósodottság mértéke? Kedvező vagy kedvezőtlen a változás?

A bázis évben fizetett-e a kft a tagjainak osztalékot?

A tárgyévben bővítette-e a cég a tárgyi eszközök állományát?

Romlott-e a bázis évről a tárgyévre a vállalkozás fizetőképessége a likviditási gyorsráta alapján?

Miben látja a tárgyévi veszteség okát?

A negatív mérleg szerinti eredmény hogyan befolyásolta a saját tőke növekedési mutatójának alakulását (saját tőke/ jegyzett tőke arányának változását)?

Milyen kapcsolat van az eredménykimutatásban szereplő 2008. évi "mérleg szerinti eredmény" és a 2009. évi saját tőke értéke között?

Mely változást tartja a legkedvezőtlenebbnek? Kockázatosnak tartja-e ennek alapján a céggel való tartós üzleti kapcsolat fenntartását?

Válaszainak helyességéről meggyőződhet az alábbiak alapján:

1. feladat

A Kft. a bázisévben 12 700 ezer Ft adózás előtti nyereséget ért el, és adózás után 10 200 ezer Ft nyereséget realizált. A tárgyévben azonban veszteséges volt a tevékenysége, vesztesége 2 millió Ft volt.

A mérleg szerinti eredmény az adófizetési kötelezettséggel és osztalékkal csökkentett eredmény, amely – előjelétől függően – gyarapítja vagy csökkenti a vállalkozás szabadon felhasználható saját tőkéjét. A bázisévben az adózott eredmény és a mérleg szerinti eredmény közötti különbség 5 millió Ft, amelyet osztalékként vettek fel a tulajdonosok.

Az üzemi (üzleti) eredmény megállapításához az értékesítésből származó nettó árbevételből levonjuk az értékesítéssel összefüggésben felmerülő ráfordításokat: az értékesített áruk beszerzési értékét, az anyagköltséget, az igénybevett szolgáltatások értékét, a személyi jellegű ráfordításokat, az értékcsökkenési leírást. Az üzemi (üzleti) eredményre így hatással van, hogy milyen összegű bevételt tudott elérni, milyen költségei merültek fel a bevételszerző tevékenységgel kapcsolatban, és hogyan tudott ezekkel a költségekkel takarékoskodni.

A vállalkozás eredménye nyereség volt az előző évben, és veszteség volt a tárgyévben.

A vállalkozás tevékenységének jövedelmezősége romlott. Míg az előző évben több mint 10 millió Ft nyereséget ért el, addig a tárgyévben veszteséges volt a tevékenysége. Ebben szerep volt annak, hogy bevételé jelentősen, kb. 30 millió Ft-tal csökkent, ezzel együtt azonban nem csökkentek hasonló mértékben a ráfordításai. A személyi jellegű ráfordítások még nőttek is 200 ezer Ft-tal, a bevétel csökkenése ellenére valószínűleg nem csökkentették a létszámot és a béreket, valamint a béren felüli juttatásokat. Az anyagjellegű ráfordítások csökkenése sem követte az árbevétel csökkenésének ütemét.

Az anyagjellegű ráfordítások közé tartozik az értékesített áruk beszerzési értéke, a fuvar költség, a csomagolóanyag, tisztítószer, és egyéb anyagköltség, a közüzemi szolgáltatások ellenértéke. A személyi jellegű ráfordítások közé tartoznak a foglalkoztatáshoz kapcsolódó költségek: a bruttó bérek összege, a bérek után fizetendő járulékok, a béren felüli juttatások.

Pénzügyi bevételek adódhatnak kamatból, a másik vállalkozásban lévő részesedések után kapott osztalékból, pénzügyi ráfordítások például a felvett hitelek után fizetett kamat, a pénzügyintézetnek fizetett jutalék, kezelési költség.

2. feladat

Nyereséges a vállalkozás. A bázisévben 12 030 ezer Ft, a tárgyévben 6 560 ezer Ft adózott nyereséget realizált. A nyereség azonban csaknem felére csökkent.

Az üzemi (üzleti) eredmény jelentős mértékben, közel 6 millió Ft-tal csökkent. A pénzügyi műveletek eredménye mindkét évben veszteség volt, a veszteség mértéke azonban megközelítőleg 1 millió Ft-tal magasabb volt a tárgyévben, mint a bázisévben. E két eredményrész alakulásának hatására a szokásos vállalkozási eredmény is közel a felére csökkent. Mivel rendkívüli bevétele és rendkívüli ráfordítása nem volt a vállalkozásnak, az adózás előtti eredménye azonos a szokásos vállalkozási eredménnyel.

Az üzemi-üzleti eredmény csökkenését az okozta, hogy habár jelentősen nőtt az árbevétel, a ráfordítások – különösen az anyagjellegű ráfordítások – ennél nagyobb mértékben emelkedtek. Lehet, hogy drágábban tudta beszerezni a termékeket, anyagokat, vagy emelkedett a közüzemi szolgáltatások díja, a fuvardíj, és ezt nem tudta az eladási árakban érvényesíteni. Az is lehet azonban, hogy nem takarékoskodott ésszerűen a költségekkel. A pénzügyi eredmény kedvezőtlen alakulását az okozta, hogy míg a bevételek csökkentek, addig a pénzügyi ráfordítások jelentékenyen emelkedtek. Ez utóbbinak oka lehet, hogy egy felvett hitel kamatainak fizetését ebben az évben kezdte meg a vállalkozás.

A bázisévben a vállalkozás az adózott eredményéből 5 millió Ft osztalékot fizetett a tulajdonosoknak, a fennmaradó részt visszafektette a vállalkozásba. A tárgyévben a tulajdonosok nem vettek fel osztalékot, a teljes adózott eredményt a vállalkozás vagyonának gyarapítására fordították. Döntésükkel feltehetően az volt a céljuk, hogy a vállalkozás tevékenysége bővüljön, technikai fejlesztéssel és egyéb módon a versenyképessége javuljon, és ezáltal az elkövetkező években magasabb nyereséget érjenek el.

Az eredményszínvonal mutatója a bázisévben: $14\,531 / 176\,378 = 8,2\%$

Az eredményszínvonal mutatója a tárgyévben: $7\,778 / 242\,127 = 3,2\%$

Az eredmény nemcsak összegszerűen csökkent, hanem az árbevételhez viszonyítva is jelentősen csökkent. Míg a bázisévben az adózás előtti eredmény az árbevételnek a 8,2%-át, addig a tárgyévben a 3,2%-át tette ki.

Annak ellenére, hogy a tárgyévben a nyereség jelentősen csökkent, komoly kockázatot nem jelent a céggel való tartós üzleti kapcsolat. A vállalkozás nyereséges, és a tulajdonosok döntése az adózott eredmény felhasználásáról is azt bizonyítja, hogy fejleszteni kívánják a tevékenységüket és hosszú távra vonatkozó terveik vannak a vállalkozással.

3. feladat

A cég vagyona 58 millió Ft-ról 39,5 millió Ft-ra csökkent.

Mivel a befektetett eszközök értéke kismértékben emelkedett, ugyanakkor a forgóeszközök állománya jelentékeny mértékben (csaknem felére) csökkent, az eszközökön belül lényegesen csökkent a forgóeszközök aránya (74,1%-ról 58,7%-ra). A forgóeszközök állományának csökkenése a pénzeszközök csökkenésének tudható be, amely kb. negyede az előző év végi értéknek. A követelések állománya lényegesen, a készletek értéke kisebb mértékben meghaladja az előző évit. Eredet szerint vizsgálva a vagyont megállapítható, hogy a saját tőkét a tárgyévi 2 millió Ft-os veszteség csökkentette. A kötelezettségek jelentősen, 19 millió Ft-ról 2,5 millió Ft-ra csökkentek. A hosszú lejáratú kötelezettségeit (feltehetően fejlesztési hiteleinek kamatát) a bázisévben teljesítette a cég, a tárgyévben ilyen jellegű kötelezettsége már nem volt. Az egyéb, rövid lejáratú tartozásai is lényegesen alacsonyabbak voltak, mint az előző év azonos időpontjában.

A kötelezettségek változása kedvezőnek ítélni lehet, hiszen tartozásai lényegesen alacsonyabbak az előző évinél. Hosszú lejáratú hitelének lejáratára következtében csökkent a kamatteher.

Az adóssághányad a bázisévben: $19\ 000/58\ 000 = 32,8\%$

Az adóssághányad a tárgyévben: $2\ 500/39\ 500 = 6,3\%$

Eladósodottság mértéke a bázisévben: $19\ 000/39\ 000 = 48,7\%$

Eladósodottság mértéke a tárgyévben: $2\ 500/37\ 000 = 6,8\%$

A mutatók változása kedvező. Míg a bázisév végén a kötelezettségek a vagyonnak a 32%-át, és ebből a saját tőkének 48,7%-át tették ki, addig a tárgyév végén a vagyon mindössze 6,3%-ának megfelelő összegű tartozása volt a cégnek, és a tartozásoknak a saját tőkéhez viszonyított aránya elenyésző, mindössze 6,8%.

A bázisévben nem fizettek osztalékot, hiszen az adózott eredmény megegyezik a mérleg szerinti eredménnyel. A 3,5 millió Ft-os eredményt tehát teljes mértékben visszafektették a vállalkozásba.

A tárgyévben bővítették a tárgyi eszközök állományát. Ez abból állapítható meg, hogy a bázis év végén a tárgyi eszközök állománya 14,5 millió Ft, a tárgyév végén pedig 15 millió Ft volt. Mivel a tárgyévben 2,3 millió Ft-ot elszámoltak értékcsökkenési leírásként (amortizációként), a tárgyi eszközök állományának növekedése lényegesen meghaladta a két időszak végi nettó érték különbségét, az 500 ezer Ft-ot.

Likviditási gyorsráta a bázisévben: $32\ 500/19\ 000 = 1,71$

Likviditási gyorsráta a tárgyévben: $7\ 500/2\ 500 = 3,0$

A vállalkozás fizetőképessége mindkét évben jó volt, és bázisévről a tárgyévre jelentősen javult. Míg a bázisév végén a pénzeszközök a rövid lejáratú kötelezettségeknek az 1,7-szeresére, addig a tárgyév végén 3-szorosára nyújtottak fedezetet.

A tárgyévi veszteség oka, hogy az árbevétel visszaesett, ugyanakkor a ráfordításokat nem tudta megfelelő mértékben csökkenteni a vállalkozás. Lehet, hogy az árbevétel visszaesését átmenetinek tartották, ezért nem csökkentették a létszámot és a személyi jellegű kifizetéseket. Elképzelhető, hogy többet kellett reklámokra, akciókra költeniük, amivel meg akarták akadályozni a bevétel csökkenését. Lehet, hogy az igénybevett szolgáltatások díjai emelkedtek, és ezt nem tudták takarékoskossággal ellensúlyozni. Az árbevétel csökkenését okozhatták külső tényezők (pl. a fizetőképes kereslet csökkenése, versenytársak megjelenése), de okozhatta az is, hogy a vállalkozás nem alkalmazkodott a vevőpartnerek igényeihez.

A saját tőke/jegyzett tőke a bázisévben: $39\ 000/5\ 000 = 7,8$

A saját tőke/jegyzett tőke a tárgyévben: $37\ 000/5\ 000 = 7,4$

A saját tőke a jegyzett tőkének a bázisévben 7,8-szerese, a tárgyévben 7,4-szerese. Ennek oka, hogy a saját tőke a tárgyévi veszteség miatt 2 millió Ft-tal csökkent.

A 2008. évi mérleg szerinti eredmény 3 500 ezer Ft volt, az bekerült az eredménytartalékba, ezért az eredménytartalék 2009. év végén 3 500 ezer Ft-tal meghaladja a 2008. év végi eredménytartalék összegét. A mérleg szerinti eredmény tehát 3 500 ezer Ft-tal növelte a saját tőkét.

Legkedvezőtlenebbnek a tárgyévben a veszteséges gazdálkodás, és ebből adódóan a saját tőke csökkenése ítélni lehet. Ez azonban nem lesz feltétlenül tartós folyamat, ha a vállalkozás feltárja az árbevétel visszaesésének okait, és megpróbál a költségeivel ésszerűen takarékoskodni. Fizetőképessége jó, az adóssághányad, illetve az eladósodottság mutatója számottevően javult azáltal, hogy hosszú lejáratú kötelezettségei a tárgyévben már nem voltak, és rövid lejáratú tartozásainak állománya is jóval alacsonyabb volt, mint a megelőző évben.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Húzza alá a helyesnek tartott választ!

1. A tulajdonosoknak fizetett osztalék

- az eredménykimutatásban pénzügyi ráfordításként kerül elszámolásra.
- az eredménykimutatásban rendkívüli ráfordításként kerül elszámolásra.
- az adózott eredményt csökkenti.

2. Egy vállalkozás eredménykimutatása tartalmazza

- a vállalkozás egyes eredményrészeinek és vagyonának az arányát.
- a vállalkozás hozamait és ráfordításait egy adott időszakra vonatkozóan.
- a vállalkozás vagyonát összevontan és értékben.

3. A szokásos vállalkozási eredmény:

- pénzügyi műveletek eredménye + rendkívüli eredmény
- üzemi (üzleti) eredmény + rendkívüli eredmény
- üzemi (üzleti) eredmény + pénzügyi műveletek eredménye

2. feladat

Az alábbi hozamokat és ráfordításokat azok betűjelének feltüntetésével sorolja be az eredmény-kimutatás megfelelő rovataiba!

- A) Munkabérek és járulékai
- B) Csomagolóanyag költség
- C) Gépek amortizációja
- D) Felvett hitelek kamata
- E) Tartósan lekötött bankbetétek kamata
- F) Más vállalkozástól kapott osztalék
- G) Szemétszállítási díj
- H) Eladott áruk beszerzési értéke
- I) Árbevétel
- J) Árfolyam veszteség

Értékesítés nettó árbevétele
Aktivált saját teljesítmények értéke
Egyéb bevételek
Anyagjellegű ráfordítások
Személyi jellegű ráfordítások
Értékcsökkenési leírás
Egyéb ráfordítások
ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE
Pénzügyi műveletek bevételei
Pénzügyi műveletek ráfordításai
PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE

3. feladat

Az alábbi állításokról állapítsa meg, hogy melyik igaz (I), melyik hamis (H)! Döntését indokolja meg!

1. Ha az adózott eredmény pozitív, akkor ez az érték minden esetben a vállalkozás vagyonát növeli.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

2. A likviditási mutatók a vállalkozás eredménykimutatásából számíthatók ki.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

MEGOLDÁSOK

1. feladat

1. A tulajdonosoknak fizetett osztalék

- az eredménykimutatásban pénzügyi ráfordításként kerül elszámolásra.
- az eredménykimutatásban rendkívüli ráfordításként kerül elszámolásra.
- az adózott eredményt csökkenti.

2. Egy vállalkozás eredménykimutatása tartalmazza

- a vállalkozás egyes eredményrészeinek és vagyonának az arányát.
- a vállalkozás hozamait és ráfordításait egy adott időszakra vonatkozóan.
- a vállalkozás vagyonát összevontan és értékben.

3. A szokásos vállalkozási eredmény:

- pénzügyi műveletek eredménye + rendkívüli eredmény
- üzemi (üzleti) eredmény + rendkívüli eredmény
- üzemi (üzleti) eredmény + pénzügyi műveletek eredménye

2. feladat

Az alábbi hozamokat és ráfordításokat azok betűjelének feltüntetésével sorolja be az eredmény-kimutatás megfelelő rovataiba!

- A) Munkabérek és járulékai
- B) Csomagolóanyag költség
- C) Gépek amortizációja
- D) Felvett hitelek kamata
- E) Tartósan lekötött bankbetétek kamata
- F) Más vállalkozástól kapott osztalék
- G) Szemétszállítási díj
- H) Eladott áruk beszerzési értéke
- I) Árbevétel
- J) Árfolyam veszteség

Értékesítés nettó árbevétele	
Aktivált saját teljesítmények értéke	
Egyéb bevételek	I

Anyagjellegű ráfordítások	B, G, H
Személyi jellegű ráfordítások	A
Értékcsökkenési leírás	C
Egyéb ráfordítások	
ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	
Pénzügyi műveletek bevételei	E, F
Pénzügyi műveletek ráfordításai	D, J
PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	

3. feladat

Az alábbi állításokról állapítsa meg, hogy melyik igaz (I), melyik hamis (H)! Döntését indokolja meg!

1. Ha az adózott eredmény pozitív, akkor ez az érték minden esetben a vállalkozás vagyonát növeli.

Indoklás: Az adózott eredmény teljes egészében osztalék fizetésére is fordítható, ebben az esetben nem növeli a vállalkozás vagyonát.

IGAZ	HAMIS
------	-------

2. A likviditási mutatók a vállalkozás eredménykimutatásából számíthatók ki.

Indoklás: A likviditási mutatók a vagyonmérleg adataiból számíthatók ki.

IGAZ	HAMIS
------	-------

AZ ÜZLETI PARTNEREK AJÁNLATAINAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Ön egy műszaki cikket forgalmazó kereskedelmi üzletlánc beszerzési menedzserének közvetlen munkatársa. Munkaköri feladatai közé tartozik a szállítóktól beérkező ajánlatok összegyűjtése, összehasonlítása, rangsorolása, és ezzel a vezetői döntés előkészítése.

Milyen szempontokat venne figyelembe az ajánlatok értékelésénél?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Azokat az üzleti partnereket, akiktől az árukat beszerezzük, szállítóknak nevezzük.

A szállítók nem azonosak a fuvarozó cégekkel. A fuvarozóknak csak az áru eljuttatása a feladata az eladó vállalkozástól a vevő vállalkozásig. A fuvarozást – megállapodástól függően – végezheti maga a szállító, a vevő, vagy az e feladattal megbízott fuvarozó vállalkozás.

A szállítók kiválasztásakor mérlegelni kell:

- a kínált áru minőségét,
- az ajánlati feltételeket,
- a szállító ismertségét, megbízhatóságát.

A szállító kiválasztásánál lényeges szempont, hogy az általuk kínált **minőség megfeleljen a vevő cég elvárásainak.**

Az ajánlati feltételek alapvető eleme az ár, de ezen túl a különböző jogcímen adott engedmények, valamint a szállítási és fizetési feltételek is mérlegelendők az ajánlatok összehasonlításánál.

A szállító partnerek közötti választásnál lényeges szempont az **ismertség, megbízhatóság**. Amennyiben a szállító megbízhatatlan – változó minőségű árut szállít, vagy nem tartja be a szállítási határidőt – a vevő vállalkozást tetemes üzleti hátrány érheti.

Nézzük meg részletesen a szállítói ajánlatokban megfogalmazott feltételeket!

A SZÁLLÍTÓI AJÁNLATOK LÉNYEGI TARTALMI ELEMEI

Az ajánlat elfogadásához, illetve az ajánlatok közötti megalapozott választáshoz a szállító partnerek ajánlatában szereplő alábbi feltételeket kell értékelni:

- az áru ára,
- a szállító által nyújtott, árba be nem épülő engedmények, hozzájárulások,
- aállítás ütemezése, szállítási határidő,
- a kiszállítási feltételek,
- a fizetési feltételek,
- az áruvisszavétel lehetősége,
- a kifogások intézése.

Valamennyi feltétel együttes vizsgálata szükséges ahhoz, hogy megalapozottan tudjunk érvelni az egyes ajánlatok elfogadása mellett vagy ellen.

1. Az ár

A listaár az az ár, melyet a szállító az áru eladási áráként megjelöl. A szállítók ajánlataikban, prospektusaikban az áru listaárát tüntetik fel.

A listaár megadható nettó – azaz általános forgalmi adó nélküli – összegben, vagy bruttó – áfával növelt – árként.

A számlázott nettó ár az az áfa nélküli ár, amely a szállító partner által kiállított számlán szerepel. Ez nem mindig egyezik meg a termék nettó listaárával. Az eltérést a szállító által felszámított felárak, valamint az általa adott engedmények okozhatják.

A felár a számlázott árat a listaár fölé emeli. Különleges csomagolás, soron kívüliállítás esetén a szállító felarat számít fel a listaárra.

A szállítók a termék listaárából különböző címen engedményeket adhatnak. Azok az engedmények, amelyek konkrétan az adott termék vásárlásához kapcsolódnak, a listaár alá csökkentik a szállító által számlázott árat.

Az árat közvetlenül befolyásoló engedmények:

- a mennyiségi rabatt,
- a minőségi engedmény,
- a szezonális árengedmény,
- az akciós engedmény.

A mennyiségi rabattot nagy mennyiség beszerzése esetén adják a szállítók a listaárból.

A minőségi engedményt csökkent minőségű áruk vásárlásakor adják a szállítók a listaárból.

A szézonális árengedmény a szézonhoz kötött áruk forgalmának egyenletesebbé tételét szolgálja. A szézon előtti engedménnyel a szállítók arra ösztönzik a kereskedőket, hogy minél korábban szerezzék be a szézoncikkeket. A szézon végi engedmények célja pedig a megmaradt készletek értékesítése.

Az akciós engedmények célja lehet szállítónál felhalmozódott készletek felszámolása, új termékek népszerűsítése, piaci bevezetése, a szállító és termékei ismertségének növelése.

A bekerülési vagy beszerzési ár a beszerzés tényleges ráfordítása. Ez nem mindig azonos a listaárral.

Mi okozza ezt az eltérést?

Beszerzéskor nemcsak azt kell mérlegelni, hogy mennyi lesz a szállító által számlázott ár, hanem figyelembe kell venni mindazokat a plusz tételeket, amelyek a raktárba szállításig felmerülhetnek közvetlenül a beszerzéshez kapcsolódóan. Ilyen lehet a termékhez kapcsolódó fuvardíj, ha a szállító nem vállalja a termék fuvarozását. Ez esetben lehet, hogy a számla szerinti ár alacsonyabb, a vevő vállalkozásnak mégis többbe kerül a beszerzés, mivel a fuvarozás költségei is őt terhelik. Amennyiben a beszerzéshez közvetítőt kell igénybe venni, a számára fizetett bizományosi, ügynöki díjak is részei a bekerülési árnak. Külföldről (az EU-n kívülről) történő beszerzés esetén a beszerzéshez kapcsolódó vámterheket is figyelembe kell venni, mivel ezek is növelik az áru bekerülési árát. Természetesen ezek a ráfordítások csak abban az esetben épülnek be a beszerzési árba, ha egyértelműen hozzárendelhetők az adott termék beszerzéséhez.

Az áru beszerzési (bekerülési) ára: az adott áru engedményekkel csökkentett, vagy felárakkal növelt, a szállító által számlázott nettó (ÁFA nélküli) ára, növelve mindazokkal a tételekkel, amelyek a beszerzéshez közvetlenül kapcsolódóan felmerülnek.

Annak a szállítónak az ajánlata kedvezőbb, amelynél ugyanazon minőségű árut a legalacsonyabb beszerzési (bekerülési) áron lehet megvásárolni.

3. ábra A beszerzési (bekerülési) ár felépítése

Listaár

+ felár

- engedmény
- = Számlázott nettó ár
- + beszerzéshez közvetlenül kapcsolódó költségek
- = Beszerzési (bekerülési) ár

2. A szállító által nyújtott, árba be nem épülő engedmények, hozzájárulások

Az árat közvetlenül befolyásoló, értékesítéskor a számlában megjelenő engedményeken kívül a szállító adhat utólagos engedményeket is.

Az árat közvetlenül nem befolyásoló, utólag adott engedmények:

- a bónusz,
- a skontó.

A bónusz: mennyiségi engedmény. Annyiban különbözik a rabattól, hogy ezt az engedményt meghatározott idő (általában egy év) alatt, meghatározott beszerzési érték eléréséhez köti a szállító. Ha a szerződésben meghatározott értékhatárt eléri a vevő kereskedelmi vállalkozás, visszamenőlegesen jogosult az engedményre. Az engedményt megállapíthatják fix összegben vagy a beszerzéssel arányosan. A bónusznál nem a termék beszerzési ára lesz alacsonyabb, hanem az utólagos engedmény bevételt jelent a vevő cég számára.

A skontó: a számlát azonnal, vagy a szállító által meghatározott - viszonylag rövid - időn belül kiegyenlítő vevőknek járó kedvezmény, amellyel a mielőbbi fizetésre ösztönöz. Ha a vevő a megállapodás szerinti időponton belül fizet, akkor igénybe veheti a kedvezményt, amely pénzügyi bevételként jelenik meg nála.

3. A szállítás ütemezése, szállítási határidő

A vevő vállalkozásnak érdeke, hogy a megrendelt árumennyiség az általa igényelt időbeli ütemezésben, a megállapodás szerinti szállítási határidőre érkezzen. Ezért előnyben kell részesíteni azon szállítók ajánlatát, amelyek a szállítás ütemezését hajlandók a vevő partner igényeihez igazítani, és a szállítási határidőket pontosan betartják.

A szállítás ütemezése függ:

- a termék jellegétől (folyamatos keresletű, vagy időszakos keresletű termékről van-e szó),
- a vevő és szállító telephelyének távolságától,

- a készletezési, tárolási lehetőségektől.

Folyamatos keresletű termékek esetén lényeges, hogy a szállító a megállapodás szerinti ütemezésben, késedelem nélkül teljesítse kötelezettségét. Akár a termeléshez vagy értékesítéshez felhasznált anyagokról, akár továbbértékesítésre szánt termékekről van szó, a rendszeres időközönként történő pontos szállítás elengedhetetlen. A szállítási késedelem ugyanis a termelésben fennakadást, az értékesítésben pedig pótolhatatlan forgalomkiesést okozhat.

A vevő és szállító telephelyének távolsága is meghatározza a szállítás ütemezését, mivel ha nagy a távolság, akkor a fuvarozási költségek csökkentése érdekében ritkábban, de alkalmanként nagyobb mennyiség beszerzése célszerű. Mivel ez a készletezési költségek növekedését eredményezi, a vevő vállalkozások csak akkor választják ezt a megoldást, ha közelebb nem találnak hasonló árut kínáló szállítót.

A tárolási lehetőségek is szoros összefüggésben vannak a beszerzés ütemezésével. **Nagyobb tároló kapacitások ritkább beszerzést tesznek lehetővé**, habár egyre több termelő és kereskedelmi vállalkozás törekszik készleteinek minimalizálására a JIT (just in time) szemléletű beszerzési politikával. Ennek lényege, hogy mindig az éppen szükséges, azonnal felhasználandó, illetve eladható mennyiséget kell beszerezni, mivel a készletekben lekötött pénz csökkentően hat a vállalkozás eredményére.

4. A kiszállítási feltételek

Mivel az áru beszerzési (bekerülési) árát az összes - beszerzéshez közvetlenül kapcsolódó - díjtétel befolyásolja, a kiszállítási feltételek is meghatározóak a szállítók közötti választásnál.

Előnyt élvezhetnek azok a szállítók, akik a kiszállítási, rakodási feladatokat is átvállalják. A szállító által átvállalt fuvar költség természetesen a számlázott árban is megjelenik. Az áru kiszállítását is vállaló szállítók eladási árai magasabbak, mint azoké a szállítóké, akik a fuvarozást nem vállalják. Ennek ellenére többnyire olcsóbb és kényelmesebb megoldást jelent a vevő számára, mint egy fuvarozó cég igénybevétele.

Kisebb mennyiségek beszerzésekor kedvezőbb lehet a szállítást saját fuvarszkózzal megoldani.

Külföldről történő beszerzésnél lényeges tisztázni a fuvarparitást, azaz, hogy a szállítás során a szállítási költségek és a kockázat milyen fizikai megosztásában egyezik meg a szállító és a vevő. (A szállító viselheti a fuvar költségeket és a kockázatot például a behajózásig, az országhatárig stb.) A fuvarparitás meghatározásának lehetséges módjait nemzetközi megállapodások rögzítik.

5. A fizetési feltételek

A szállítók közötti választást a fizetési feltételek jelentősen befolyásolják.

A fizetési feltételeket gyakran a szállító és a vevő közötti erőviszonyok határozzák meg.

Kisebb, kezdő vállalkozások részére sokszor csak azonnali készpénzfizetéssel hajlandók értékesíteni a szállítók.

Ennél kedvezőbb – s az egymást ismerő üzleti partnerek között elterjedt – fizetési mód az átutalás. Ekkor a vevő vállalkozásnak a szerződésben meghatározott (a számlán megjelölt) fizetési határidőig kell kiegyenlítenie az áru ellenértékét, tehát fizetési haladékat kap. Átutalással történő fizetésnél a fizetési határidő eltérő lehet, 5-8 napos határidőtől akár 30-60 napig is terjedhet.

A nagy mennyiséget rendelő cég – helyzetéből adódóan – rendkívül kedvező fizetési feltételeket érhet el beszállítóinál.

Üzletpolitikai megfontolásból a szállítók lehetővé tehetik egyes árufélék részletre történő kifizetését is megbízható partnereik részére.

A fizetési haladék, vagy a részletre történő fizetés kedvező a vevő vállalkozás számára, mivel pénzeszközeit a fizetési határidőig más területen hasznosíthatja (kamat fejében lekötheti, vagy más áruk megvásárlására fordíthatja).

6. Az áruvisszavétel lehetősége

A beszerzés – különösen új áruk bevezetése esetén – kockázattal jár a vevő kereskedelmi vállalkozás számára. Elképzelhető, hogy az előzetes várakozástól eltérően a termékből a megrendelt mennyiség nem adható el, ezért beszerzéskor előnyt élveznek azok a szállítók, akik biztosítják az áruvisszavétel lehetőségét. Ekkor a vevő az el nem adható árut visszaszámlázza a szállítónak.

A kockázat kiszűrésére alkalmazhatják a bizományosi értékesítést is. Ekkor a vevő kereskedő átvesz a szállítótól egy meghatározott árumennyiséget. A megállapodás szerinti időszakonként a szállító csak a ténylegesen eladott mennyiséget számlázza le, a többit visszaveszi, vagy a következő elszámolási időszakban számlázza, ha eladható.

7. A kifogások intézése

A piaci verseny erősödése azoknak a szállítóknak kedvez, akik az igényeknek megfelelő áruszállításon kívül a lehető legjobb szolgáltatási háttérrel rendelkeznek.

Elvárás a reklamációk, kifogások alacsony aránya, ezek előfordulása esetén a rugalmasság, a zökkenőmentes ügyintézés.

A szállítókról való tájékozódáshoz tartozik annak felderítése, hogy

- milyen a termékeik minőségi színvonala,
- rendelkeznek-e szervizhálózattal,
- hogyan intézik a jogos minőségi és mennyiségi reklamációkat.

8. Egyéb együttműködési lehetőségek

Az árubeszerezésen kívül sokoldalú együttműködés alakulhat ki a vevő cég és a szállító között. Gyakori a közösen finanszírozott piackutatás és reklámtevékenység, a szállító részt vehet a vevő cég munkatársainak képzésében, betanításában. A szállítók közötti választáshoz a kedvező együttműködési lehetőségek mérlegelése is hozzátartozik.

AZ AJÁNLATOK ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ ALKALMAZOTT SZÁMÍTÁSOK

A szállítói ajánlatok összehasonlításához mindenekelőtt meg kell határozni a listaárból és az egyéb árképző tényezőkből a beszerzési (bekerülési) árat. Ezt követően figyelembe kell venni a számlázott árhoz nem kapcsolódó egyéb kedvezményeket, a fizetési feltételeket, a szállítási ütemezést, szállítási határidőket. Ez utóbbi tényezők azonossága esetén a legalacsonyabb beszerzési ár mellett érhető el a legnagyobb eredmény.

A beszerzési árak összehasonlításakor az összes árképző tényezőt figyelembe kell venni, nemcsak a listaárat.

Nézzük meg ezt egy példán keresztül!

A Kényelem Kft. 3000 db gyapjútakarót szeretne beszerezni. Két hazai és egy külföldi cégtől kapott ajánlatot a szállításra.

Az egyik ajánlat egy régebbi szállítójától, a Bari Rt.-től érkezett, amely a takarót 12 000 Ft nettó (Áfa nélküli) áron kínálja. A terméket azonnal tudja készletről szállítani. 2 000 db feletti beszerzés esetén 3%-os mennyiségi árengedményt ad a teljes beszerzett mennyiségre. A szállítást a Kényelem Kft. központi raktárába a korábbiakban már bevált Futár Kft. vállalja nettó 90 000 Ft-ért.

A másik hazai ajánlat a nemrég alakult Merino Kft.-től érkezett. A kft. a takarót 11000 Ft nettó áron kínálja, amely a központi raktárba történő kiszállítás díját is tartalmazza.

A KÖLTSÉGSZÁMÍTÁS ÉS KÖLTSÉGELEMZÉS ALAPVETŐ MÓDSZEREI

Egy törökországi cég, a Musztafa Ltd (a devizás vételárat átszámítva) 9500 Ft/db áron kínálja az azonos minőségű takarót. Vállalják az azonnali szállítást. A szállítási költség a vevő céget a magyar határtól terheli, ami 150 000 Ft. A vám és a vámkezelési díj 3000 db importálása esetén összesen 120 000 Ft.

Melyik szállító választása esetén a legkedvezőbb a beszerzési ár?

Kidolgozás:

A beszerzési árak meghatározása a különböző beszerzési források esetén:

Megnevezés	Bari Rt	Merino Kft	Musztafa Ltd
nettó listaár (Ft)	12 000	11 000	9 500
- engedmény (Ft)	-360	-	-
+ felár (Ft)	-	-	-
számlázott nettó ár (Ft)	11 640	11 000	9 500
vám, vámkezelési díj (Ft)	-	-	40
fuvadój (Ft)	30	-	50
beszerzési (bekerülési) ár (Ft)	11 670	11 000	9 590

A szállítói ajánlatok közül a Musztafa Ltd. esetében a legkedvezőbb a beszerzési ár.

A döntéshez még az alábbi szempontok mérlegelése célszerű: a termék minősége, a partner megbízhatósága, a fizetési határidő, az esetleges kifogások intézésének lehetősége.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Ön egy élelmiszerkereskedelmi vállalkozás áruforgalmi ügyintézője. Kenyér és péksütemények szállítására keresnek beszállító partnert. Milyen feltételekről kell tájékozódnia a jelentkező partnereknél, hogy ki tudja választani a legelőnyösebb ajánlatot? Játsszák el a szituációt csoportmunkában! A kért információkra adott válaszok alapján válasszon a lehetséges szállítók közül!

2. feladat

Az Ön cége sportruházatot és sporteszközöket forgalmaz. Az üzleteket ellátó központi raktár alapterülete 600 m². A választék kialakításában arra törekszenek, hogy a kiváló minőségű, ismert márkájú termékek széles választékát kínálják. E termékek magas árszínvonala miatt kénytelenek tetemes összeget lekötni árukészletben, ezért komoly nehézséget jelent a pénzügyi fedezet biztosítása, időnként rövid lejáratú bankhitel igénybevételére kényszerülnek. A forgalom növelésének elengedhetetlen feltétele, hogy vevőik elégedettek legyenek, és jó híret vigyék a vállalkozásnak ismerőseik körében is. Ezért törekszenek az esetleges reklamációk kielégítő intézésére is.

Január végén sátrak beszerzéséhez keres szállító partnert.

Két szállítótól kap ajánlatot közel azonos listaáron az alábbi feltételekkel:

Camping Rt.:

Februárban 10% szezonális engedményt ad a termékek listaárából, viszont a szezonra megrendelt teljes mennyiséget át kell venni február végéig. 180 km-re lévő raktárából vállalja az áru kiszállítását az Önök központi raktárába. Az áruk átvételét követő 8 napon belül kell az ellenértéket a bankszámlájára átutalni.

Az el nem adott áruk visszavételére nem biztosít lehetőséget. Néhány egyedi, különösen drága termékeket hajlandó bizományi értékesítésre átadni. Ha nem sikerül ezeket az árukat 60 napon belül eladniuk, akkor visszaadhatják, ha sikerült értékesíteni, akkor a bizományi díjjal csökkentett összeget a 60 napot követő 8 napon belül át kell utalniuk a számlájukra.

Kaland Kft.:

Listaáron adja a termékeit. A szerződésben megállapított árumennyiséget a kért ütemezésben biztosítja oly módon, hogy a megrendelések leadását követő 5 napon belül átvehető az áru. A kft. 90 km-re lévő raktárában kell a megrendelt árukat átvenni, és onnan elszállítani. Az ellenértéket az áruk átvételét követő 30 napon belül kell a kft. számlájára átutalni.

Az alábbi tagolásban készítse egy rövid összefoglalást a vezetői döntés megalapozásához arról, hogy az egyes ajánlatokban mely feltételek előnyösek, és mely feltételek hátrányosak!

A Camping Rt. ajánlatában előnyt jelent:

A Camping Rt. ajánlatában hátrányt jelent:

A Kaland Kft. ajánlatában előnyt jelent:

A Kaland Kft. ajánlatában hátrányt jelent:

3. feladat

Internetes honlapokon Ön az alábbi ajánlati feltételeket olvassa:

Az „Elegancia Rt.” 8 napon belüli fizetés esetén 5%-os engedményt ad.

A „Stílus Bt.” szövetkabátokat kisebb anyaghiba miatt 20% engedménnyel kínál.

A „Divat Kft.” 10%-os utólagos engedményt ad azoknak a kiskereskedelmi cégeknek, amelyek éves vásárlásainak értéke a 8 millió Ft-ot meghaladja.

A "Milano" ruházati nagykereskedelmi kft. december elején 10% kedvezménnyel kínálja a kiskereskedőknek a télikabátokat.

A "Zafír Bt." 100 db–ot meghaladó rendelés esetén 8% kedvezményt ad a listaárból.

Az alábbi táblázatban foglalja össze, hogy az egyes ajánlatok melyik kedvezményt kínálják, és azok módosítják-e a listaárat vagy sem!

A szállító által nyújtott engedmények

Az árat csökkentő engedmények	Szállító megnevezése	Az árat befolyásoló, adott engedmények	nem utólag megnevezése	Szállító megnevezése
Rabatt		Bónusz		
Szezonális árengedmény		Skonto		
Minőségi engedmény				

Az elsajátított ismeretek helyes alkalmazását ellenőrizni tudja az alábbiak alapján:

1. feladat

Lényeges feltételek, amelyekről tájékozódni kell: a termékek választéka, minősége, listaára, esetleges engedmények, a szállítás gyakorisága, a kiszállítás feltételei, a fizetés módja és határideje.

2. feladat

A Camping Rt. ajánlatában előnyt jelent:

10% szezonális engedményt ad. Vállalja az áru kiszállítását. Néhány egyedi, különösen drága termékeket hajlandó bizományi értékesítésre átadni, és ha nem sikerül ezeket az árukat 60 napon belül eladniuk, akkor visszaadhatják, ha sikerült értékesíteni, akkor a bizományi díjjal csökkentett összeget a 60 napot követő 8 napon belül át kell utalniuk a számlájukra.

A Camping Rt. ajánlatában hátrányt jelent:

A szezonra megrendelt teljes mennyiséget át kell venni február végéig. Az áruk átvételét követő 8 napon belül kell az ellenértéket a bankszámlájára átutalni. Az el nem adott áruk visszavételére nem biztosít lehetőséget.

A Kaland Kft. ajánlatában előnyt jelent:

A szerződésben megállapított árumennyiséget a kért ütemezésben biztosítja oly módon, hogy a megrendelések leadását követő 5 napon belül átvehető az áru. Az ellenértéket az áruk átvételét követő 30 napon belül kell a kft. számlájára átutalni.

A Kaland Kft. ajánlatában hátrányt jelent:

A kft. 90 km-re lévő raktárában kell a megrendelt árukat átvenni, és onnan elszállítani.

3. feladat

A szállító által nyújtott engedmények

Az árat csökkentő engedmények	Szállító megnevezése	Az árat befolyásoló, adott engedmények	nem utólag megnevezése	Szállító megnevezése
Rabatt	"Zafír Bt."	Bónusz		„Divat Kft.”
Szezonális árengedmény	"Milano" ruházati nagykereskedelmi kft.	Skonto		„Elegancia Rt.”
Minőségi engedmény	„Stílus Bt.”			

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Állapítsa meg az alábbi megállapításokról, hogy igazak vagy hamisak! Választását indokolja meg!

a) A számlázott ár magába foglalja a beszerzéshez közvetlenül kapcsolódó költségeket.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

b) A rabatt az árat közvetlenül befolyásoló mennyiségi engedmény.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

c) A skonto az árat befolyásoló, fizetési határidőhöz kapcsolódó engedmény.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

e) Az engedmények mindig befolyásolják a számlázott árat.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

f) A számlázott ár minden esetben eltér a listaártól.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

g) A vevő vállalkozás számára a minél hosszabb fizetési határidő a kedvező.

Indoklás:

IGAZ	HAMIS
------	-------

2. feladat

A megadott információk alapján végezze el a szükséges számításokat, töltsse ki az alábbi táblázatot, és állapítsa meg, hogy melyik szállító ajánlatát fogadná el!

A Textília Kft. 800 m sötétítő függönyt szeretne beszerezni. Három szállítótól kap ajánlatot.

A Hangulat Rt. 1980 Ft/m listaáron kínálja a terméket, de a Textília Kft. által vásárolni kívánt mennyiségre 10% rabattot ad. A szállítási költség 12 000 Ft, amely a vevő Textília Kft-t terheli.

A Napfény Kft. 1800 Ft-ért kínálja a hasonló minőségű sötétítő függöny méterét. Vállalja az áru kiszállítását, de a gyors kiszállítási igény miatt 5% felárat számít fel a Textília Kft-nek.

A törökországi „ADA” vállalkozás 1750 Ft/m eladási árat jelöl meg ajánlatában (a devizás vételárat átszámítva). A szállítási költség a vevő kft-t terheli, ami 60 000 Ft. A vám és vámkezelési díj a teljes mennyiségre vonatkozóan: 160 000 Ft.

Megnevezés	Hangulat Rt	Napfény Kft	„ADA” vállalkozás
Nettó listaár			
Engedmény			
Felár			
Számlázott nettó ár			
Vám, vámkezelés díj			
Fuvardíj			
Beszerezési (bekerülési) ár			

---

3. feladat

Az „Elemózsia Kft.” 1100 doboz kukorica-konzerv beszerzését tervezi.

Két szállítótól kapott ajánlatot.

A „Tengeri Kft” nettó listaára 120 Ft/doboz. A kiszállítást nem vállalja.

Egy fuvarozó 11 000 Ft-ért vállalja a teljes mennyiségnek az Elemózsia Kft. raktárába való szállítását.

A „Vitamin Bt.” nettó listaára 124 Ft. 1000 doboz feletti rendelés esetén 4 Ft engedményt ad a listaárból. A megrendelt mennyiség kiszállítását is vállalja.

Melyik szállító ajánlata a kedvezőbb?

A beszerzési ár összetevői	Elemózsia Kft	Vitamin Bt
Listaár Ft/doboz		
- engedmény Ft/doboz		
Számlázott ár Ft/doboz		
+ fuvardíj Ft/doboz		
Beszerzési ár Ft/doboz		

MEGOLDÁSOK

1. feladat

a) A számlázott ár magába foglalja a beszerzéshez közvetlenül kapcsolódó költségeket.

IGAZ	HAMIS
------	-------

Indoklás: A beszerzéshez közvetlenül kapcsolódó költségek közé tartozik a fuvardíj, a bizományosi vagy ügynöki díj, a vám, amelyek közvetlenül hozzárendelhetők egy-egy termék beszerzéséhez. Ezek általában a szállító által kiállított számlán szereplő áron felül merülnek fel, és a beszerzési árnak a részét jelentik, de a számlázott árban nem szerepelnek.

b) A rabatt az árat közvetlenül befolyásoló mennyiségi engedmény.

Indoklás: A mennyiségi engedménnyel csökkenti a szállító a termék árát.

IGAZ	HAMIS
------	-------

c) A skonto az árat befolyásoló, fizetési határidőhöz kapcsolódó engedmény.

IGAZ	HAMIS
------	-------

Indoklás: Ha a vevő a megállapodás szerinti időponton belül fizet, akkor igénybe veheti a kedvezményt, amely nem az árat módosítja, hanem pénzügyi bevételként jelenik meg nála.

e) Az engedmények mindig befolyásolják a számlázott árat.

IGAZ	HAMIS
------	-------

Indoklás: Vannak utólag adott engedmények, amelyek az árat nem befolyásolják, hanem bevételként jelennek meg a vevő vállalatnál. Ilyenek például a skonto és a bónusz.

f) A számlázott ár minden esetben eltér a listaártól.

Indoklás: Abban az esetben tér el a számlázott ár a listaártól, ha a szállító engedményt ad vagy felárat számít fel.

IGAZ	HAMIS
------	-------

g) A vevő vállalkozás számára a minél hosszabb fizetési határidő a kedvező.

IGAZ	HAMIS
------	-------

Indoklás: A fizetési határidő lejártáig a szállító vállalat "hitelez" a vevő vállalatnak. Az ellenérték kiegyenlítéséig rendelkezésére áll az áru és annak ellenértéke is.

2. feladat

Megnevezés	Hangulat Rt	Napfény Kft	„ADA” vállalkozás
Nettó listaár	1980	1800	1750
Engedmény	198	-	-
Felár	-	90	-
Számlázott nettó ár	1782	1890	1750
Vám, vámkezelés díj	-	-	200
Fuvardíj	15	-	75
Beszerezési (bekerülési) ár	1797	1890	2025

A Hangulat Rt. ajánlata jelenti a legkedvezőbb beszerzési árat.

3. feladat

A beszerzési ár összetevői	Tengeri Kft	Vitamin Bt
Listaár Ft/doboz	120	124
- engedmény Ft/doboz	-	4
Számlázott ár Ft/doboz	120	120
+ fuvardíj Ft/doboz	10	-
Beszerezési ár Ft/doboz	130	120

A Vitamin Bt. ajánlata szerinti beszerzési ár a kedvezőbb.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Az áruforgalmi tevékenység tervezése, elemzése, hatása az eredményre, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Kft., Budapest, 2008.

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Kereskedelmi szakmai ismeretek, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Kft., Budapest, 2004.

2000. évi C. Törvény a számvitelről

MUNKANYELVI

A(z) 0067-06 modul 016-os szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
55 345 02 0010 55 01	Logisztikai műszaki menedzserasszisztens
55 345 02 0010 55 02	Terméktervező műszaki menedzserasszisztens
52 341 04 1000 00 00	Kereskedelmi ügyintéző

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
20 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató